

ПРИРАЧНИК ЗА НАСТАВНИЦИ

за реализација на наставната
програма по предметот
Музичко образование за
четврто одделение

м-р Павлинка Вељаноска
м-р Теута Алими-Селмани

Прирачник за наставници за реализација на наставната програма по предметот
Музичко образование за четврто одделение

Издавач: Биро за развој на образованието – Скопје

Уредници:

м-р Мирјанче Милошевска

м-р Емилија Вељаноска

Автори:

м-р Павлинка Вељаноска

м-р Теута Алими – Селмани

Стручна поддршка:

Невена Бошковска

м-р Мирјанче Милошевска

Рајмонда Незири

Лектор: Александар Здравевски

Дизајн и техничко уредување: АРБЕРИА ДЕСИГН ДООЕЛ, Тетово

Година на издавање - 2025

Место на издавање - Скопје

Електронско издание

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:78(035)=163.3

ВЕЉАНОСКА, Павлинка

Прирачник за наставници за реализација на наставната програма по предметот
Музичко образование за четврто одделение [Електронски извор] / Павлинка
Вељаноска, Теута Алими-Селмани. - Скопје : Биро за развој на образованието, 2025

Начин на пристапување (URL): <https://www.bro.gov.mk/mo4/>. - Текст во ПДФ формат,
131 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 26.08.2025

ISBN 978-608-206-226-6

1. Алими-Селмани, Теута [автор]

COBISS.MK-ID 66750981

Прирачникот по предметот Музичко образование за четврто одделение содржи методски насоки за реализација на содржините од Наставната програма кои претставуваат потсетник за наставниците за основните начела на методиката на музичката настава. Покрај тоа, овој Прирачник дава можност за подобро разбирање на концептот на материјалите за учење, како и идеи за осмислување и реализација на наставните содржини. Предложените сценарија за час се еден од начините за подготовка и реализација на наставната содржина, а наставниците можат да ги прилагодат според условите за работа, составот на ученици во одделението, односно, според можностите и интересите на учениците.

Се надеваме дека наставниците, со користење на овој Прирачник во наставата, ќе можат поефикасно и поквалитетно да ги планираат и реализираат содржините, а учениците ќе имаат одлични резултати од учењето.

Од авторките

„Без поддршка и активно ангажирање на наставникот, ни една реформа не доживеала успех“ - Ж. Делор

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР.....	3
----------------	---

1. ПРЕДМЕТОТ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ЧЕТВРТО ОДДЕЛЕНИЕ	5
--	----------

2. МЕТОДСКИ НАСОКИ ЗА ТЕМАТА СЛУШАЊЕ МУЗИКА.....	7
---	----------

Подготовка на наставникот за часот по слушање музика	8
Избор на дела за слушање музика	8
Слушање вокална музика	9
Слушање вокално-инструментална музика	9
Слушање инструментална музика	10
Пеење.....	10

1. МЕТОДСКИ НАСОКИ ЗА ТЕМАТА ПЕЕЊЕ, СВИРЕЊЕ И ИГРАЊЕ	11
---	-----------

Обработка на песна по слух - методски пристап.....	12
Обработка на песна со ноти и мелодиски вежби	15
- методски приказ.....	15
Правилна вокална техника.....	17
Свирење на детски музички инструменти.....	18
Музика и движење.....	19
Музичка писменост.....	21
Музичко изразување и творештво.....	21
Народното творештво.....	21
Методски приказ на наставните содржини.....	23
Композиции за слушање музика.....	75

ПРИЛОГ - ПРЕВОД НА ПЕСНИТЕ ЗА ОБРАБОТКА ПО СЛУХ И НОТИ.....	77
--	-----------

Превод на албански јазик.....	78
Превод на турски јазик.....	91
Превод на српски јазик.....	104
Превод на босански јазик.....	114
Превод на ромски јазик.....	124

1. ПРЕДМЕТОТ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ЧЕТВРТО ОДДЕЛЕНИЕ

Позитивното влијание на музиката врз правилниот психички и когнитивен развој на децата е големо, особено кога правилно и систематски се воведува од рана возраст. Добро осмислените часови од страна на наставникот/наставничката, во корелација со насоките од Наставната програма за предметот, се сигурна основа за правилно развивање на младата личност, но и за поттикнување на афинитетите и талентот кај учениците.

Музиката во образовниот процес игра голема улога во формирањето на личноста кај децата. Една од главните задачи на музичкото образование е едуцирање и креирање уметнички музички вкус. Процесот, пак, на развивање на музичките способности кај децата се формира на спонтан начин.

Предметот Музичко образование во четврто одделение е задолжителен предмет. Годишниот број на часови е 36, еднаш неделно. Во Наставната програма се застапени темите *Слушање музика* со 18 часа и *Пеење, свирење и играње* со 18 часа.

Резултати од учењето за темата Слушање музика

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. препознава музички инструменти (кларинет, флејта) и глас (машки, женски, детски) во хорски изведби;
2. разликува вокално-инструментални, инструментални и вокални композиции од различни музички стилови и жанрови;
3. препознава темпо, динамика и карактер во слушнати композиции;
4. препознава народни песни, игри и инструменти (кавал/фуел) на етничките заедници кои живеат во Република Северна Македонија.

Резултати од учењето за темата Пеење, свирење и играње

Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:

1. пее детски, традиционални и уметнички песни по слух, со различен карактер и содржина;
2. свира на детски музички инструменти по слух, со правилна техника на свирење и со употреба на изучените музички елементи;
3. пее и да свира едноставни мелодиски вежби по нотен запис, со употреба на изучените музички елементи;
4. се изразува креативно (согласно карактерот на музиката) преку учество во музички игри и танци, со примена на изучените музички елементи;
5. ги развива креативноста и музичкото изразување преку пеење, свирење и играње.

При планирање на содржините кои се предвидени со Наставната програма, наставникот/наставничката треба да има предвид дека содржините од двете теми се меѓусебно интегрирани. Многу често во рамките на еден час може да се комбинираат содржини од двете теми (на пример: обработка на песна – слушање звучен пример), што е дополнителна можност за наставникот/наставничката да го испланира и да го реализира часот со интересни содржини, часот да биде динамичен, а учениците да добијат продлабочени знаења.

Постои и можност за меѓупредметна интеграција со предметите кои ги изучуваат учениците според наставниот план и програма. Таквите содржини наставникот/наставничката треба внимателно да ги планира на почетокот на учебната година во временска рамка која ќе овозможи реализација на интегриран наставен ден (сите предмети во една целина). Во Прирачникот, а според Материјалите за учење, сите песни кои се планирани се преведени на другите наставни јазици на кои се одвива наставата во нашата држава. Покрај тоа што учениците ќе може да пеат на својот мајчин јазик, се дава можност за меѓуетничка интеграција, па една песна може да се обработи на неколку јазици. Исто така, постои можност за интеркултурни активности (обработка на најпознатите детски песни во светот на мајчин јазик, но и на најпознатите светски јазици).

2.

**МЕТОДСКИ НАСОКИ ЗА ТЕМАТА
СЛУШАЊЕ МУЗИКА**

Темата **СЛУШАЊЕ МУЗИКА** е неизоставен дел од сите курикулуми по предметот Музичко образование во различни образовни системи. Во првиот циклус на основното образование, освен другите содржини предвидени со Наставната програма, голема улога имаат и активностите од темата **СЛУШАЊЕ МУЗИКА**. Преку оваа тема учениците во IV одделение се запознаваат со:

- музичките стилови и жанрови;
- композиторите и нивните дела;
- музичките инструменти, како што се кларинетот и флејтата;
- гласот во хорските изведби;
- интерпретациските жанрови (вокално-инструментални, инструментални и вокални композиции);
- музичките изразни средства (темпо, динамика и карактер);
- народните жанрови;
- народните инструменти.

Слушањето музика е основна активност на музичкото образование. Тоа е сложен психички процес кој прикажува емоционални доживувања. Музиката е присутна во секојдневието на сите деца. Неа сите деца можат да ја слушаат, доживуваат, разбираат и да ја изразат. Со употреба на различни методи, активности и форми на работа, темата **СЛУШАЊЕ МУЗИКА** ќе придонесе за реализација на повеќе цели на музичкото образование кај учениците.

За постигнување оптимални резултати во процесот на слушање музика, голема улога играат следниве фактори:

- професионалната и педагошката подготовка на наставникот/наставничката;
- ученикот со неговите музички, интелектуални и емотивни способности;
- материјалите – литературата и наставните средства и помагала кои ќе бидат употребени.

Подготовка на наставникот за часот по слушање музика

Подготовката на наставникот/наставничката за часот по слушање музика е многу битна, бидејќи од тоа зависи дали децата ќе имаат интерес за оваа активност.

Пред наставникот/наставничката се поставени многу цели кои тој/таа треба да ги постигне. Предлагаме наставникот/наставничката прво да ја коментира музичката приказна со помош на илустрации (ако е можно). Така, преку илустрации, учениците ќе ја разберат и доживеат содржината која треба да се обработува. Наставникот/наставничката треба да има познавање од музика, па затоа треба да го слуша делото барем 2 до 3 пати, а ова ќе го/ја води кон тоа што треба понатаму. Тој/таа мора да ги анализира музичките изразни средства: музичка приказна, темпо, динамика, метар, мелодија, карактер, со кој инструмент се реализира итн. Наставникот/наставничката го открива карактерот на делото: комичен, танцовачки, марш, весел, тажен, итн.; открива темпо: бавно, средно, брзо; динамика: гласно или тивко итн. Но, наставникот/наставничката треба да ги мотивира и да ги поттикнува учениците и тие да ги откриваат овие сегменти на композицијата, со што правилно ќе ги насочува со добро осмислени прашања.

Избор на дела за слушање музика

Во предметот Музичко образование, односно на часовите за слушање музика, се одбрани композиции кои по форма и содржина се разбирливи за децата.

Главниот критериум за избор на композиции е дека тие мора да имаат висока уметничка вредност. Со пристапот кон ваквите композиции ние сееме нешто многу вредно во емотивната и интелектуалната личност на децата. Естетскиот став на наставникот/наставничката треба да биде дека во сите жанрови на музика може да има или да нема естетска вредност, не исклучувајќи ја ниту забавната музика. Исто така, не треба да се заборава народната музика – автентична, изворна и оригинална. Доколку на учениците им се пушти преработка на народна песна, таа треба да биде со високи уметнички вредности.

За да се доживее едно дело од сериозната музика е потребна поголема емоционална и интелектуална концентрација. Естетската цел на наставникот/наставничката треба да биде водена од музика со уметничка вредност, од добра музика, без оглед на кој жанр припаѓа. Познавањето на одреден број слушнати дела, а особено нивното емотивно искуство, ќе ги ориентира учениците кон понатамошно формирање на нивниот музички вкус.

Слушање вокална музика

Вокалната музика изведена од човечки гласови е најстарата форма на музичко изразување. Вокалната музика е една од најпознатите форми и теми за првиот циклус на основното образование. Овде се вклучуваат песните кои треба да се обработуваат и песните кои треба само да се слушаат.

Првата група песни кои треба да се обработуваат имаат поедноставни музички изразни средства, како на пример: лесни мелодии, со ограничен опсег, поедноставен ритам итн.

Сепак, постојат и песни со поизразена ритмичко-мелодиска структура кои децата не ги пеат, туку треба само да ги слушаат.

Вокалната музика, како и секоја друга музика, се слуша со максимална концентрација со цел да се доживеат содржината и карактерот на музиката, како и нејзините експресивни изразни елементи.

Слушање вокално-инструментална музика

Вокално-инструменталната музика е музика која е надополнета со инструментална придружба. По слушањето на вокално-инструменталниот дел се поставуваат неколку прашања, како што се:

- Кој инструмент го придружува пејачот или пејачите?
- Каква е придружбата?

- Објаснете ја содржината на песната!
- Наброј некои од инструментите кои ги слушаш!

Слушање инструментална музика

Музиката која е изведена со инструмент, камерен состав или оркестар се нарекува инструментална музика. За помалите ученици, значи за учениците од I, II и III одделение, најпожелни се инструменталните композиции со програмска содржина. (Програмска музика е онаа музика која содржи наслов и од самиот наслов знаеме или насетуваме за нејзината содржина или програма.)

Од четврто одделение, освен инструментални дела со програмска содржина, може да се слушаат и инструментални дела од апсолутната музика. (Апсолутна музика е онаа музика која нема конкретен наслов, значи нема конкретна програмска содржина.)

Впечатоците за музиката која ја слушаат и ја доживуваат, децата може да ги изразат преку слободни движења, изрази на лицето, гестови, цртежи, писмени или усни раскажувања итн. На пример, може да реализираме активност наречена визуелизација на музиката каде што учениците ја слушаат музиката (програмска или апсолутна) предвидена според Наставната програма, а откако ќе го слушнат делото ги насочуваме да ги изразат своите музички впечатоци и перцепции преку цртање и бои. Од оваа активност ќе добиеме различни визуелни содржини на учениците изразени преку цртеж. Секоја композиција во текот на целата година треба да се слуша 2 до 3 пати во различни временски интервали преку кои се зајакнува претходно наученото знаење.

Во Материјалите за учење се разработени композициите кои се предвидени во Наставната програма. Дадени се и линкови за секоја композиција, па така учениците, покрај слушањето на композициите на часот, ќе имаат можност да ги слушаат и самостојно, а што е најважно да ги проследат и аудитивно и визуелно за поголемо уметничко доживување, но и за продлабочување на знаењата (на пример, ако слушаат изведба од симфониски оркестар, покрај аудитивното восприемање ќе можат и визуелно да ги проследат инструментите, начинот на свирење, диригентот и сл.).

3.

МЕТОДСКИ НАСОКИ ЗА ТЕМАТА
ПЕЕЊЕ, СВИРЕЊЕ И ИГРАЊЕ

Пеење

Една од експресивните форми, по зборот, која човекот ја користи за манифестирање мисли и чувства, е пеењето. Пеењето е најстарата, најпопуларната и најмасовната комуникација од најраните времиња на човештвото до денес.

Песната е целина составена од поезија и музика. Пеењето песни, исто така, игра многу важна улога во развојот на личноста. Преку песните децата ги изразуваат своите мисли, чувства и искуства. Текстовите го збогатуваат вокабуларот на децата, животниот оптимизам.

Пеењето песни со различна тематска содржина, различен стил и карактер ја буди интелектуалната љубопитност кај учениците, развива ритмичко, мелодично чувство, чувство за убавина, навика за пеење итн.

Веселата песна буди радост и оптимизам кај учениците, а чувствителната песна создава атмосфера на смирено чувство кое им е многу потребно на учениците на оваа возраст.

Песните кои се пеат во првиот циклус на основното образование имаат различни содржини, па така, на пример, во нив се пее за родното место, за убавините на татковината, за љубовта кон роднините, учителот, пријателите, животните итн.

Песната силно влијае на емоциите на децата и на нивниот развој. Ги отстранува негативните страни на карактерот, како на пример: омразата, одмаздата, презирот итн. и ги нагласува позитивните доблести на карактерот, како на пример: искреноста, одговорноста, довербата, независноста, дисциплината, работните навики итн.

Песната е многу моќна алатка за естетско вреднување на музиката преку која учениците се учат како да го ценат и сакаат она што е убаво за да можат подоцна и самите да станат креатори на убавината.

Запознавајќи се со елементите на музичкото изразување, како што се: ритам, мелодија, темпо, метар, динамика, форми, тембар (боја на инструментот) и слично, кај учениците се будат естетските чувства и се развиваат креативните вештини.

Песната е најсугестивната и најсаканата форма и кај народот. Народната песна претставува главен печат на историјата на една нација. Народната песна е автентична, а нејзиниот творец е анонимен и се пренесува од генерација на генерација, сè до денес. Со пеење народни песни учениците ги учат карактеристиките на фолклорот со сите свои суптилности.

Изборот на песни, покрај насоките во Наставната програма, е даден од авторите на Материјалите за учење, но тука е вклучен/-а и наставникот/наставничката кој/-а може да приспособува песни според составот на одделението и актуелните случувања.

Во однос на изборот на песни, мора да се почитуваат одредени критериуми. Главниот критериум е дека песната се приспособува на музичките способности на децата, земајќи ги предвид нивната возраст и опсегот на нивниот глас. Во четврто одделение опсегот на песните е до1 – до2.

Обработка на песна по слух - методски пристап

Пред да почнат да ја учат песната, децата прво треба да ја слушнат од наставникот/наставничката, и доколку е можно, наставникот/наставничката треба да ја придружува песната на инструмент. Вака децата поприродно ја доживуваат песната. Ако наставникот/наставничката нема музички вештини и вештини за пеење, тогаш песната може да се слуша на касетофон (ЦД-уред) или друг уред за слушање. Содржината на песните треба да биде едноставна и да е од секојдневниот живот на децата. Покрај оваа тематика од нивниот секојдневен живот, песните може да поседуваат и социјална содржина, да бидат од домашни и странски автори кои имаат уметнички и воспитни вредности.

Многу е важно на децата на оваа возраст да им понудиме песни со народни мотиви, бидејќи нема ништо поблиску до детската психологија од народната мелодија. На децата треба да им понудиме и песни со содржини од секојдневниот живот и сè што нè опкружува, бидејќи на овој начин детето се буди и развива чувство на љубов кон човештвото, кон природата, кон животните, семејството, општеството, училиштето и др.

Во однос на мелодиската содржина, песната треба да биде разбирлива и едноставна, односно со постапно движење на мелодијата, без ненадејни скокови. Од ритмички аспект, исто така, треба да се приспособува на способноста на учениците, како и на нивната возраст.

При обработка на песна по слух, најчесто се работи во три фази:

- во првата фаза се создава атмосфера за работа;
- во втората фаза се работи со литературен текст и чиста дикција;
- во третата фаза се учи мелодијата заедно со текстот.

Прва фаза

Во оваа подготвителна фаза се користи методот на разговор, насочувајќи ги учениците кон главната цел на содржината. Се дискутира за темата на песната, на пример, ако песната има тема за пролетта, тогаш наставникот/наставничката заедно со учениците дискутираат за карактеристиките на годишните времиња, односно за пролетта. Наставникот/наставничката, исто така, може да користи различни слики или цртежи кои го карактеризираат ова годишно време.

Втора фаза

Во четврто одделение, кога учениците веќе ги совладале буквите и нивното читање, се обработува текстот на песната, а потоа се совладуваат и другите експресивни елементи на песната.

Откако ќе заврши првата фаза, наставникот/наставничката им ја открива на учениците целта на часот, кажувајќи им за песната која ќе се обработува.

Најпрвин наставникот/наставничката го чита текстот полека и течно, од почеток до крај, а потоа заедно со учениците. Тука се објаснуваат и непознатите зборови.

Дикцијата (правилниот изговор на зборовите во речениците) игра многу важна улога за правилно изговарање на зборовите. Се предлага учениците добро да го научат текстот за подоцна да имаат поголема сигурност во интонацијата и ритамот.

Трета фаза

На почетокот наставникот/наставничката ја пее песната два или три пати додека учениците ја слушаат и со тоа го доживуваат расположението на самата песна. Наставникот/наставничката, исто така, може да ја придружува песната со кој било инструмент (пијано, гитара, детски инструмент и др.).

Тогаш наставникот/наставничката го пее само првиот стих од строфата 2 до 3 пати и ги замолува учениците да го повторат истото. Треба да се направат обиди сите ученици да се вклучат во пеењето. Истото се прави со вториот стих и со останатите стихови. Тогаш се повторува целата строфа, пеејќи во неразделна целина. Истото важи и за другите стихови и строфи. За време на обработката на песната, наставникот/наставничката треба да паузира за да ги одмори гласовите на децата. За време на паузата, тој/таа може сам/сама да ја отпее песната.

Песната е елаборирана во повеќе музички активности, при кои се верификуваат нејзините експресивни елементи: мелодија, ритам, темпо, динамика, дикција, наметнување на звук со цел да се добие култивиран звук, употреба на детски музички инструменти, доживување на карактерот на песната и др.

Во материјалите за учење се предвидени следните песни за обработка по слух:

- „Бим, бам, бим, бам“;
- „Роден крај“;
- „А рам, сам, сам“;
- „Штом си среќен“;

- „Нова година“;
- „Дојде пролет“;
- „Рум, дум, дум“ (и народни песни на другите народи – прилог);
- „Песна нека се виори“ (македонска народна песна и народни песни на другите народи).

Според интересот и можностите на учениците, дел од овие песни може да се обработат и со ноти. Но, најголем акцент при обработката на овие песни треба да се обрне на поставувањето (импостацијата) на гласот, правилната вокална техника, чистата интонација, примената на темпо и динамика, текстуалната содржина, создавањето аранжмани за ДМИ, ликовното и говорното изразување во врска со содржината на текстот, доловувањето на карактерот на композицијата и сл.

Обработка на песна со ноти и мелодиски вежби - методски приказ

Во четврто одделение, освен што се учи песна по слух, може да се учи и со ноти, но со тие ноти кои учениците ги имаат усвоено. Или, пак, учениците може да пеат и тактираат едноставни мелодиски вежби со изучените елементи (тонови и нотни вредности, темпо, динамика).

Изборот на песни треба да се приспособи на музичките и психофизичките способности на учениците. Значи, песните треба да бидат едноставни и соодветни на возраста на учениците од четврто одделение.

При изборот на песни мора да се водиме според некои правила и од ритмичка и од мелодиска природа. Мелодијата на песната треба да има јасен и логичен развој без нагли мелодиски скокови. Ритмиката, исто така, треба да биде прифатлива за учениците.

Кога се обработува песна со ноти, се поминува низ неколку фази.

Прва фаза

Исто е како кај учење песна по слух.

Втора фаза

Во втората фаза наставникот/наставничката им кажува на учениците која песна ќе ја обработуваат, го пишува насловот на табла. Наставникот/наставничката може и на хамер да го напише текстот на песната за да можат сите деца да ја прочитаат.

Потоа работата продолжува со:

- совладување на текстот и дикцијата;
- анализа на текстот;
- работа со ритамот на песната;
- спојување на ритамот со текстот.

Трета фаза

Третата фаза опфаќа:

- работа со ноти – пеење на песната со ноти, учење на мелодијата;
- спојување на мелодијата со текстот;
- совладување на песната со сите нејзини елементи (темпо, динамика, чиста интонација итн.);
- придружба на песната со инструменти (детски музички инструменти – ДМИ или пијано).

За обработка на песни и мелодиски вежби со ноти, во Материјалите за учење се планирани следните содржини:

- Мелодиски вежби со изучените елементи од музичка писменост.

- „Месечина и сонце“.
- „Светкај ѕвездичке“.
- „Ода на радоста“.

За овие песни се напишани и аранжмани за придружба со детски музички инструменти со кои ќе се утврдат и применат знаењата од музичката писменост. Се препорачува да се обрне внимание на читање на нотите, а доколку некои ритмички траења не се усвоени, да се испеат со помош на наставникот.

Правилна вокална техника

За да се постигне правилна реализација на песните, мора да се земат предвид следниве околности:

- став при пеење;
- дишење при пеење;
- создавање звук;
- дикција;
- хорски звук.

Наставникот/наставничката мора да создаде основни навики на пеење, како на пример: да се почне и да се завршува со даден знак од наставникот/наставничката, да се зема воздух на одредени делови од фразите, а не помеѓу слоговите на зборовите, да се пее со умерена динамика, да се создаде иста боја на гласот, со исто темпо, да се реагира на движењата на наставникот итн.

Паралелно со основните навики на пеење наставникот/наставничката работи и на формирање на други навики, како што е исправеното држење на телото при пеење, што значи создавање услови за правилно дишење и поставување на гласот. Исправено држење на телото значи добро поставено тело со природна положба на главата и рацете.

Додека се пее, дишењето е многу важно за да се добие јасен тон и дикција. Децата треба да се научат да вдишуваат брзо, без кревање раменици. Личниот пример на самиот наставник/наставничка е многу важен за стекнување на овие основни поставувања од вокалната техника.

Вокалното поставување (импостација) е многу важно при пеењето. За разлика од зборувањето, пеењето се карактеризира со издолжување на самогласките, додека согласките се завршени и се изговараат кратко. Кога пееме самогласки, устата е отворена, во заоблена форма, исто како кога ја изговараме самогласката.

Дикцијата, исто така, игра важна улога во формирањето на способноста за пеење. Многу е важно наставникот/наставничката да покаже како правилно се акцентираат зборовите и речениците во читањето. Јасната дикција многу придонесува за емотивното доживување на содржината на песната.

Добивањето хорски звук е уште една компонента на која треба да се обрне внимание при обработка на песна. Секое дете кога пее сака да го слушне својот глас, мислејќи дека на тој начин пее побаво. Уште од самиот почеток наставникот/наставничката треба да им посочува на децата да пеат со умерен тон. Мелодијата на песната треба да се пее чисто ритмички и мелодиски.

Свирење на детски музички инструменти

Во општото музичко образование учениците не само што треба да го користат својот глас како природен инструмент туку треба да свират и на музички инструменти. Свирењето на инструмент е посебно искуство за учениците. Употребата на инструменти за време на часовите по предметот Музичко образование влијае децата да бидат уште позаинтересирани за музиката и истовремено да развиваат чувство за ритам и мелодија. Употребата на музички инструменти, исто така, игра голема улога кај оние ученици кои имаат проблеми со пеењето. На овие ученици им е дадена можност музички да се изразат преку инструментално толкување, со што ќе бидат поштедени од создавање чувство на инфериорност.

Добро е во првиот циклус на основното образование да се користат музички инструменти за кои не е потребна посебна интерпретативна техника. Затоа во процесот на инструментална музика за овие возрасни групи на деца се користат детски музички инструменти или Орфови инструменти, конструирани од германскиот композитор и педагог Карл Орф, поедноставувајќи некои оркестарски инструменти и користејќи народни инструменти. Детските музички инструменти на Орф може да се користат од рана возраст, пред учениците да ги научат нотите, нивните имиња и нивното траење.

Детските музички инструменти (Орфови) се делат на:

- ритмички инструменти - со неодредена висина на тонот;
- мелодиски инструменти - со одредена висина на тонот.

Во Материјалите за учење има прикажано три аранжмани со детски музички инструменти на песните кои се планирани за обработка по ноти. Но, учениците треба да се поттикнуваат почесто да ги користат детските музички инструменти за поддржување на ритамот или за креирање сопствени аранжмани со помош на наставникот/наставничката.

Музика и движење

Движењето низ игра е од суштинско значење за секое дете. Тоа влијае на психофизичкиот развој на децата. Играта го следи детето од првите денови од животот. Според Максим Горки: „Движењето низ играта е начин преку кој децата го спознаваат светот во кој живеат.“ Ако на детето му е забрането да игра, тоа е исто како некој да му го одземе детското право.

Движењето низ игра, како многу значајна компонента на детските активности, има многу важна воспитна улога и во музичките активности на децата од предучилишно образование до четврто одделение од основното образование.

Во Наставната програма по предметот Музичко образование, оваа тема, односно оваа активност е насловена како **Музика и движење**.

Преку движење и танцување се развиваат музичките вештини на учениците, се развиваат менталните и физичките вештини, како и креативните активности. Музиката и движењето ја стимулираат детската фантазија, спонтаните идеи, го промовираат музичкото искуство итн. Различните реакции на темата/активноста **Музика и движење** им овозможуваат на децата да го почувствуваат карактерот на песната или музиката која ја слушаат. Успешното реализирање на оваа тема зависи од посветеноста, креативноста, способноста и знаењето на наставникот.

Музика и движење или музички игри може да бидат:

- игри или движења кои се изведуваат со одредени правила и движења (наставник/наставничка кој/-а претходно испланирал/-а кореографија на движења на телото, демонстрира и поучува ученици);
- неодредени игри или движења на телото на учениците кои одговараат на карактерот на песната или музиката која ја слушаат (наставникот/наставничката не ги испланирал/-а движењата на телото кои ќе ги прават учениците, тука движењата се слободни според музичкото искуство на детето).

Содржини за *Музика и движење* може да бидат и музичките игри кои се поврзани со овие активности:

- броеници за деца;
- пеење;
- свирење на ДМИ;
- слушање музика;
- народно творештво.

Во Материјалите за учење има предвидено неколку содржини во кои има определено движење (песните: „А рам, сам сам“, „Штом си среќен“, Валцер, Марш, Народни игри, „Ајде да танцуваме“). Но, наставникот треба да ги поттикнува учениците да ги искажуваат своите емоции преку движењето, преку содржините за слушање музика и преку обработката на песните.

Музичка писменост

Во однос на музичката писменост, учениците ги учат музичките знаци, пишувањето, читањето, тактирањето и пеењето на тие знаци. Во прво и во второ одделение учениците не треба да бидат оптоварени со теорија на музика, додека од трето одделение и понатаму учениците започнуваат да учат музички знаци, почнувајќи со петолини, сол-клуч, именување тонови, нотни вредности и нивните паузи, такт, видови тактови, знаци за повторување, динамика, темпо и др.

Музичко изразување и творештво

Изразувањето и музичката креативност влијаат музиката да се доживее со многу радост и желба за тоа. Децата живеат во свој свет, свет со неограничени можности. Во тој мал и богат свет на детски игри и фантазии детето е учесник во сите активности уште од најраното детство. Децата свират, пеат, создаваат свои мелодии. Детето кое игра и пее, не пее за да создаде мелодија, туку сето ова го прави несвесно, кога е среќно и весело.

Детските музички креации не треба да се оценуваат, бидејќи тоа може да има негативен ефект и со тоа децата може да ја изгубат самодовербата. Успешната реализација на развивање на музичката креативност кај децата зависи од состојбата на вродените музички вештини и од акумулацијата на искуството од слушање музика.

Еден вид креативност е и индивидуалното пеење песни со:

- избор на инструмент кој ќе ја придружува песната;
- слободни движења додека учениците ја доживуваат песната, слушаната музика или отпеаната песна;
- импровизација на карактеристични движења при слушање музика, на пример: марш, валцер, народни танци и сл.;
- музички разговори, прашања и одговори при пеење на песната (на пример: едно дете ја пее првата музичка реченица, а второ одговара со втората музичка реченица);
- ритмички импровизации преку детски музички инструменти;
- создавање мелодии преку пеење и изведување;
- имитирање звуци;
- отпеана импровизација на претходно научен текст итн.

Народното творештво

Ништо не е поблиску до психологијата на човекот од неговата традиција. Кога сме кај традицијата, ќе ги споменеме народните носии, ора, песни, инструменти и обичаите.

Секој народ се идентификува со својата фолклорна традиција и култура каде што која од која е поубава. Затоа во нашиот материјал фолклорот е разновиден, богат. Со тоа сакаме да докажеме дека разновидностите на традициите се богатството на една земја.

Во Материјалите за учење има неколку содржини од народното творештво, и тоа: *Народни песни*, *Народни игри* и *Кавал*. Овие содржини заедно со народните песни и песните за обработка се можност учениците да се запознаат со сопствениот фолклор, но и со фолклорот и јазикот на другите народи кои живеат во нашата држава и да се поттикне мултикултурализам.

Методски приказ на наставните содржини

БИМ, БАМ, БИМ, БАМ

Содржини и поими

Пеење песни по слух во опсег до 1 - до 2.

Стандарди за оценување

Пее најмалку 3 песни за деца и/или популарни песни во опсег до 1 - до 2;

Пее во група со усогласено темпо, динамика и ритам.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците на дискусија за впечатоците од првиот училиштен ден. Се поставуваат цели за новата училишна година и се запишуваат на хамер (нови знаења, дружење, нови успеси и сл.).

Активност 2

Учениците, по насоки на наставникот, се распејуваат со основната скала и вежби на неутрален слог. Наставникот дава насоки за правилен пејачки став.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Во главниот дел на часот, наставникот/наставничката ги насочува учениците кон новата содржина. Учениците го имитираат свонењето на училишното звонче. Се чита текстот на песната. Го повторуваат текстот неколку пати дел по дел (прво по два стиха, после по една строфа и на крај од почеток до крај на сите строфи) и ги објаснуваат непознатите зборови, доколку ги има. Наставникот/наставничката демонстрира преку пеење дел од мелодијата со текст, а учениците повторуваат. Песната се учи по стихови и кога наставникот/наставничката ќе констатира дека учениците веќе ја имаат научено песната, тогаш ја пеат песната од почеток до крај. Повторуваат неколку пати.

Активност 4

Учениците со помош на наставникот осмислуваат движења на секое тактово време (на пример: прво време-плескање со раце, второ време- кликање со прстите).

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците сами да креираат различни движења, притоа, да се совпаѓаат со метарот на песната и да се изведуваат во ритам. Учениците ја изведуваат песната со придружба, односно со различно движење. Наставникот насочува на точна интонација и правилна ритмичка придружба. Учениците ја изведуваат песната групно и индивидуално.

Завршни активности **-извлекување заклучок:**

Активност 5

Песната се пее во групи, индивидуално, повторување со ехо и други техники по избор на наставникот/наставничката. Може да се придружува со детски ритмички инструменти или да се создаде кореографија од страна на учениците.

На крајот се поставуваат и целите за учебната година за часот по предметот Музичко образование, а како главна цел е учениците да бидат весели, распеани, разиграни и да уживаат со музика.

Рефлексија

Која песна ја пеевме денес, на првиот час? Што се раскажува во песната? Каков е карактерот на песната?

Средства

Пијано, инструмент, детски музички инструменти.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

РОДЕН КРАЈ

Содржини и поими

Пеење песни по слух во опсег до 1 - до 2.

Стандарди за оценување

Пее најмалку 3 песни за деца и/или популарни песни во опсег до 1 - до 2; Пее во група со усогласено темпо, динамика и ритам.

Сценарио за час**Воведни активности**

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката разговара со учениците за убавините на родниот крај, за птиците, реките, зелените шуми, синото небо, добрината и љубовта меѓу луѓето. Во овој дел на часот може да се прикажат и фотографии од убавините на родниот крај или учениците да нацртаат цртеж на оваа тема. Овие активности можат да бидат дел од интегриран ден.

Активност 2

Учениците, со насоки на наставникот, се распејуваат со основната скала и вежби на неутрален слог. Наставникот дава насоки за правилен пејачки став.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Еден ученик го чита текстот на песната *Роден крај*. Текстот може претходно да се напише на хамер и да биде видлив за сите ученици. Потоа се пристапува кон вообичаената постапка за обработка на песна по слух. Најпрвин наставникот/наставничката ја пее песната од почеток до крај, потоа заедно со учениците се учат деловите на песната постапно (стих по стих, со повторување). Кога наставникот/наставничката ќе констатира дека песната е научена од страна на учениците, тогаш се пее песната од почеток до крај без прекинување. Може да се пее во групи, индивидуално, сите заедно, солисти и хор.

Активност 4

Учениците со помош на наставникот осмислуваат движења на секое тактово време (на пример: во време-плескање со раце, второ време-кликање со прстите). Наставникот ги поттикнува учениците сами да креираат различни движења, притоа да се совпаѓаат со метарот на песната и да се изведуваат во ритам. Учениците ја изведуваат песната со придружба, односно различно движење. Наставникот/наставничката потенцира на точна интонација и правилна ритмичка придружба. Учениците ја изведуваат песната групно и индивидуално.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 5

Наставникот ги насочува учениците на дискусија во врска со содржината на песната и се поврзува со темата екологија. Се изготвува пано со еколошки пораки поврзани со содржината на песната.

Рефлексија

Која песна ја пеевме денес? Што се раскажува во песната? Каков карактер има?

Средства

Пијано, табла, материјали за учење, детски музички инструменти, хамер, прибор за цртање.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ТЕМПО

Содржини и поими

Музички изразни средства (темпо, анданте, алегро, модерато, забавување, забрзување, динамика - форте, пијано, крешендо, декрешендо, строфа, рефрен).

Стандарди за оценување

Препознава темпо (анданте, алегро, модерато) и динамика (форте, пијано, крешендо, декрешендо) во слушаните дела; Опишува карактер на слушнатото дело (весело, тажно, игриво) со користење стручни изрази за темпо и динамика.

Сценарио за час**Воведни активности****-активирање на предзнаењата:****Активност 1**

Наставникот разговара со учениците на тема брзината во секојдневниот живот (одење, трчање, биење на срцето, брзо и бавно зборување). Исто така, ги потсетува учениците на некои композиции кои тие ги слушале претходно, односно за брзината на композициите. Слушаат кратки фрагменти, а наставникот ги поттикнува учениците на дискусија, дали композициите би имале ист карактер ако темпото е поразлично.

Активност 2

Наставникот им дава насоки на учениците да испеат претходно усвоена песна во различни видови на темпо (брзо, бавно, умерено). Се дискутира кое темпо одговара најмногу за да се долови карактерот на песната.

Главни активности**-искуствено учење:****Активност 3**

Наставникот ги поттикнува учениците заедно да го дефинираат поимот темпо во музиката (затоа што претходно се воочуваше брзината со која се изведуваат композициите). Наставникот објаснува што е темпо и објаснува за трите видови темпо: модерато, анданте, алегро. Наставникот преку визуелни наставни средства прави компарација на овие три темпа. Учениците дискутираат и споредуваат со движењата во различно темпо со часот по физичко образование. Неколку пати ги изговараат називите на темпо и запишуваат во тетратките.

Активност 4

Наставникот ги посочува композициите кои ќе се слушаат. Им презентира кратки приказни за делата и прави интеракција (Како се движи лавот кога го крунисуваат (од анимиран филм)? Дали кенгурот може да трча брзо?). Наставникот создава амбиент за слушање музика. Им дава насоки на учениците да го воочат темпото и да го именуваат со стручен назив.

К. Сен-Санс: Карневал на животните - Царски марш на лавовите (анданте), Кенгури(модерато), Финале(алегро).

Активност 5

Композициите се слушаат повеќекратно. Се дискутира за темпото и учениците го именуваат со стручен назив. Наставникот ги поттикнува учениците да осмислат движење соодветно на програмскиот карактер на композицијата и соодветно на темпото. Учениците можат да изработат цртеж за слушаните композиции.

Завршни активности
-извлекување заклучок:

Активност 6

Во овој дел на часот учениците најпрво ги запишуваат композициите во дневникот за слушање музика. Тие запишуваат свои забелешки од слушнатите композиции. Ја реализираат активноста која е дадена на страница 7 од Материјалите за учење.

Рефлексја

Што учевме денес? Што е темпо? Наброј ги називите за брзо, бавно и умерено темпо! Кои композиции ги слушавме?

Средства

Проектор, уред за слушање музика, материјали за учење, слики, фотографии.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ДИНАМИКА

Содржини и поими

Музички изразни средства (темпо, анданте, алегро, модерато, забавување, забрзување, динамика - форте, пијано, крешендо, декрешендо, строфа, рефрен).

Стандарди за оценување

Препознава темпо (анданте, алегро, модерато) и динамика (форте, пијано, крешендо, декрешендо) во слушаните дела; Опишува карактер на слушнатото дело (весело, тажно, игриво) со користење стручни изрази за темпо и динамика.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот почнува да зборува многу тивко, па потоа ја менува јачината на гласот. Ги прашува учениците кога тие зборуваат гласно, а кога тивко. Ги насочува учениците дека музиката се изведува со различна јачина. Ги потсетува на некои композиции кои ги слушале претходно и на динамиката во нив.

Активност 2

Наставникот дава насоки за активността *Топло-ладно*. Со броеница се избира еден ученик кој ќе бара скриен предмет. Останатите ученици сокриваат еден предмет. Ученикот го бара скриениот предмет, а останатите учениците пеат песна. Кога ќе се приближи до скриениот предмет пеат гласно, а кога се оддалечува пеат тивко. На крајот од активността, се донесува заеднички заклучок, дека за да се најде скриениот предмет, учениците применуваа различна динамика.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот ги поттикнува учениците заедно да го дефинираат поимот динамика. Наставникот дообјаснува што е динамика (иако е познато како јачина од претходните одделенија), а ги објаснува и поимите: пијано, форте, крешендо и декрешендо. Со визуелни наставни средства ги конкретизира овие поими. На претходно обработена песна по избор на учениците, се применуваат знаците за динамика преку пеење со именување со стручни називи.

Активност 4

По теоретската дискусија за поимот динамика учениците се насочуваат кон слушање музика. Наставникот го истакнува името на композиторот, како и делото кое треба да се слуша. Учениците треба внимателно и аналитички да ја слушаат музиката и да ја воочуваат. Заедно со наставникот осмислуваат движења за пијано (на пример: триење на дланките), форте (на пример: тропкање со нозете) и сл. Наставникот ги прашува учениците дали музичкото доживување ќе беше исто ако целата композиција беше со иста јачина.

Л. ван Бетовен, Петта симфонија (фрагмент)

Завршни активности
-извлекување заклучок:

Активност 5

Во завршниот дел на часот учениците работат техника ПЕТОРЕД на тема јачина. Се прави уште едно кратко повторување и се реализираат активностите на страница 9 од материјалите за учење.

Рефлексија

Што учевме денес? Што е динамика? Кои се основни динамички знаци? Што значи крешендо и декрешендо?

Средства

Пијано, инструмент, проектор, уред за слушање музика.

Следење на напредокот

Усните одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуалната практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практичната изведба во група.

ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

Содржини и поими

Свирење на детски музички инструменти (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Повторува кратки ритмички целини по слух; Повторува кратки мелодиски целини по слух.

Сценарио за час**Воведни активности****-активирање на предзнаењата:****Активност 1**

Наставникот ги насочува учениците кон активност со букви (активност со дигитални алатки, на буква на буква., зборче, бесилка, анаграм и сл.). Поимот кој треба да се добие е инструмент. Учениците дискутираат за добиениот збор. Преку Бура на идеи наведуваат инструменти. Потоа дискутираат за начинот на добивање на звук, начинот на свирење и сл.

Главни активности**-искуствено учење:****Активност 2**

Наставникот/наставничката презентира детски музички инструменти и ги насочува учениците да ги групираат според начинот на добивање на звук - мелодиски и ритмички. Потоа ги поттикнува учениците да презентираат кратки ритмички мотиви. Се изведува активноста **Ехо**, еден ученик изведува еден ритмички мотив, а другите го повторуваат потивко. Се применуваат и претходно стекнатите знаења од динамика - именување со стручни називи.

Наставникот ја пушта композиција од претходните часови (пр. Карневал на животните - К.С.Санс), а учениците со импровизирање ја придружуваат. Наставникот ги насочува учениците да го воочат темпото и динамиката и соодветно на тоа да придружуваат со инструментите.

Активност 3

Наставникот/наставничката го пушта музичкиот пример со детски музички инструменти *Синг, синг, синг*. Учениците ги воочуваат инструментите и ги именуваат. Исто така ги воочуваат темпото и динамиката и ги именуваат со стручни изрази.

Активност 4

Наставникот/наставничката дава насоки за изработка на ритмички инструменти од природни материјали (есенски плодови). При изработката посебно се внимава на звукот кој се добива и на дизајнот на инструментите (интегрирана настава со предметот Ликовно образование). Откако ќе се изработат се избира песна која се пее и се придружува со изработените инструменти.

Завршни активности**-извлекување заклучок:****Активност 5**

Наставникот/наставничката пушта звучен пример (Есен - А.Вивалди), а учениците придружуваат со изработените инструменти, притоа следејќи го темпото и динамиката на композицијата.

Активност 6

Се реализира активноста на страница 11 од материјалите за учење.

Рефлексija

Што учевме денес? Која активност ти се допадна најмногу?

Средства: Проектор, уред за слушање музика, материјали за учење, слики, фотографии, есенски плодови за изработка на инструменти.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ПОЛОВИНА НОТА И ПАУЗА

Содржини и поими

Пеење по нотен запис (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Чита парлато нотен запис на едноставна ритмичка вежба на една линија со неутрален слог - та со тактирање; Чита парлато едноставна мелодиска вежба со именување на тоновите со тактирање.

Сценарио за час

Воведни активности
-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката дискутира со учениците за музичките знаци и ги споредуваат со букви и бројки. Се воочуваат музичките знаци во даден визуелен пример.

Активност 2

Наставникот/наставничката претходно изработува картички со музичките знаци и ги насочува учениците кон активността *Игра со меморија*. Учениците воочуваат два исти знаци, ги именуваат и ги тактираат. Со истите картички се создаваат кратки музички модели кои учениците ги создаваат со поредување на картичките. Ритмичките модели се тактираат.

Главни активности
-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со новата содржина - половина нота и пауза. Притоа, прави споредба со математички операции - дробки и го дообјаснува називот на нотите и поврзаноста со математиката. Наставникот дообјаснува како се пишуваат половина нота и пауза, колку удари траат. Се тактираат половина нота и пауза. Учениците ги запишуваат во тетратка со петолиније. Кога ќе се констатира дека учениците ги усвоиле овие два музички знаци и нивното пишување, траење/тактирање, се обработуваат ритмичките вежби (број 1 и број 2).

Наставникот/наставничката ги демонстрира, а потоа учениците ги тактираат вежбите. Ритмичките вежби се изведуваат индивидуално, а откако сите ќе ги усвојат, се изведуваат и заедно.

Активност 4

Ритмичките вежби се изведуваат со детски ритмички инструменти.

Активност 5

Наставникот/наставничката дава насоки, учениците сами да создадат ритмичка вежба со изучените ноти и паузи. Потоа вежбите се тактираат или се изведуваат со ритмички инструменти.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 6

Учениците се поттикнуваат ритмичките вежби да ги изведуваат со техника *Ритам на телото*. На одредени траења, плескаат со рацете, по колената, да кликнат со прстите и сл., притоа внимавајќи на точното траење на нотите и на правилното тактирање.

Рефлексија

Што учевме денес? Колку траат половина нота и пауза?

Средства

Проектор, табла, картички со ноти и паузи.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ЗНАЦИ ЗА ПОВТОРУВАЊЕ

Содржини и поими

Пеење по нотен запис (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Чита парлато нотен запис на едноставна ритмичка вежба на една линија со неутрален слог - та со тактирање; Чита парлато едноставна мелодиска вежба со именување на тоновите со тактирање.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Учениците се поттикнуваат (од страна на наставникот/наставничката) да размислат за некоја песна или композиција каде што имаат воочено повторување на иста мелодиска целина. Наставникот/наставничката демонстрира песна со повторување, а учениците треба да воочат.

Активност 2

Наставникот/наставничката пее кратки фрагменти на неутрален слог и ги насочува учениците при секое застанување, учениците да го повторат фрагментот. Во оваа вежба можат да се применат знаењата за динамика, па ако наставникот пее форте, учениците да пеат пијано и обратно. Може да се применуваат знаците крешендо и декрешендо.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со наставната содржина **Знаците за повторување**. Тој/таа им ја објаснува функцијата на знаците за повторување, односно им објаснува дека за да не се пишуваат ноти кои се повторуваат, се употребуваат знаци за повторување. Наставникот/наставничката запишува на табла како се пишуваат. Преку примери со мелодиски и ритмички вежби (претходно подготвени) учениците ги воочуваат знаците за повторување и го објаснуваат начинот на пеење или свирење со употреба на истите. Потоа се работат ритмичките вежби кои се прикажани во наставната содржина и се потенцира и се применува знакот за повторување.

Завршни активности
-извлекување заклучок:

Активност 5

Се разгледува вежбата за делумно повторување. Наставникот им дава насоки на учениците да создадат ритмичка вежба со изучените ноти и паузи и да употребат знаци за повторување. Потоа секој ја тактира својата вежба.

Рефлексија

Што учевме денес? Како се пишуваат знаците за повторување? Каква функција имаат?

Средства

Проектор, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од со учениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ЦЕЛА НОТА И ПАУЗА

Содржини и поими

Пеење по нотен запис (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Чита парлато нотен запис на едноставна ритмичка вежба на една линија со неутрален слог - та со тактирање; Чита парлато едноставна мелодиска вежба со именување на тоновите со тактирање

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката преку модели за друпки, ги насочува учениците да ја поврзат содржината со траење на нотите. Ги поттикнува да ги објаснат на свој начин преку друпки, траењето и називот на нотите (половина и четвртина). Потоа ги поттикнува да најдат назив за нотата која содржи две полови ноти и нејзиното траење.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со цела нота и пауза, начинот на запишување и нивното траење. Со техника *Грозд*, се прикажуваат нотите и паузите и нивното траење. Се тактираат сите изучени ноти и паузи.

Активност 3

Се работат ритмичките вежби. Најпрво се разговара за нотите и паузите кои се во вежбата, за траењето и начинот на тактирање. Потоа наставникот/наставничката ги демонстрира вежбите. Учениците ги тактираат индивидуално, а потоа заедно. Вежбите може да се изведат и со детски ритмички инструменти.

Активност 4

Наставникот дава насоки за ритмички диктат. Презентира ритмичка вежба со изучените ноти и паузи, а учениците ја запишуваат во тетратките. Откако ќе се запише, ритмичката вежба се тактира.

Активност 5

Учениците создаваат ритмичка вежба, според насоки на наставникот. Потоа вежбата ја тактираат. Создаваат картички со симболи за секоја нота и пауза. Симболите се поврзуваат, одредено движење на телото со одредена нота (на пример: четвртина нота - скок, четвртина пауза - клекнување. Потоа со помош на симболите, ја изведуваат ритмичката вежба со движење.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 6

Учениците изготвуваат пано на кое ќе ги претстават изучените ноти и паузи.

Активност 7

Се реализираат содржините на страница 15 од материјалите за учење.

Рефлексија

Што учевме денес? Колку трае цела нота и пауза?

Средства

Проектор, табла, картички со ноти и паузи.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ТОНОВИТЕ ЛА, РЕ И ДО

Содржини и поими

Пеење по нотен запис (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Чита парлато нотен запис на едноставна ритмичка вежба на една линија со неутрален слог - та со тактирање; Чита парлато едноставна мелодиска вежба со именување на тоновите со тактирање.

Забелешка: Сценариото за час ги содржи содржините и поимите за тоновите ла, ре и до. Овие содржини се обработуваат на одделни часови, но заради истите стандарди и слични активности се вметнати во едно сценарио. Наставникот ги прилагодува содржините во посебни сценарија и ги дополнува со предложените активности од Програмата.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги потсетува учениците на изучените тонови (сол и ми). Учениците се поттикнуваат да се присетат на нивната местоположба во петолинието и ги запишуваат во тетратките. Потоа се пеат тоновите сол и ми со цели, полови и четвртини ноти.

Активност 2

Наставникот/наставничката поставува јаже во училницата (или во училишниот двор). Им дава насоки на учениците дека од едната страна на јажето е тонот ми а од другата тонот сол. Наставникот ги пее двата тона по различен распоред, а учениците прескокнуваат преку јажето за соодветниот тон. Потоа наставникот ги пее двата тона на неутрален слог, а учениците според висината прескокнуваат преку јажето на соодветното место.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот ги запознава учениците со тонот ла, односно, до кој тон се наоѓа и каде се пишува (втората празнина). Учениците го запишуваат тонот ла во тетратките со петолиније. Потоа ги пеат тоновите ми, сол и го додаваат тонот ла, а наставникот со движење на раката визуелно ги насочува при пеењето. Се работи вежба каде што учениците треба да додадат тон ла со соодветно траење во непотполните тактови. Се пеат мелодиските вежби (фрагментарно, па целосно). Од страна на наставникот/наставничката се обрнува внимание на точна интонација.

Активност 4

Наставникот/наставничката им раскажува кратка приказна на учениците за изучените тонови со тоа што е во улога на тонот **ре**: „Јас сум еден тон и за мене немаше место во петолинието, па убаво си се сместив под него. Најблиску до мене е мојата другарка ми, а малку повисоко се моите другари **сол** и **ла**“. Учениците сами откриваат каде се пишува тонот **ре**. Тонот **ре** се запишува на табла. Откако учениците ќе го усвојат пишувањето на тонот **ре**, се насочуваат кон негово интонирање. Се прават и мелодиски комбинации со тонот **ре** и останатите изучени тонови. Потоа се обработуваат мелодиските вежби (парлато, фрагментарно и целосно).

Активност 5

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со тонот **до**. Го запишува на табла, потенцирајќи дека помошната црта се пишува на исто растојание како и линиите во петолинието, дека прво се пишува црта, а на неа тонот и дека не треба да ја забораваме цртата при пишување на тонот **до** затоа што тогаш нема да биде **до**, туку ќе му го земе местото на **ре**. Додава зборови за да го објасни тонот **до**, дека со него почнува основната скала (ороводец, почетен и сл.). Учениците го запишуваат тонот **до** со сите изучени нотни вредности.

*Завршни активности
-извлекување заклучок:*

Активност 6

Се пишуваат сите изучени тонови во насока од горе надолу и обратно. Може да се изработи едноставен диктат, така што наставникот ќе ги свира изучените ноти, а учениците ќе ги запишуваат во тетратките со петолиние.

Рефлексија

Што учевме денес? Со кои тонови се запознавме? Каде се пишуваат во петолинието?

Средства

Проектор, материјали за учење, јаже, табла.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ВОКАЛНА, ИНСТРУМЕНТАЛНА И ВОКАЛНО-ИНСТРУМЕНТАЛНА МУЗИКА

Содржини и поими

Музички инструменти и гласови (вокална, инструментална и вокално-инструментална музика, соло и оркестарска изведба, музички инструменти: кларинет, флејта; детски гласови: дискант и алт).

Стандарди за оценување

Разликува композиции од вокална, инструментална и вокално-инструментална изведба;

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката развива дискусија на кој начин може да се изведе една композиција (се пее, се свири и се пее и свири истовремено).

Наставникот презентира звучни примери (фрагменти) од вокална, инструментална и вокално-инструментална музика. Учениците изработуваат три картички (се пее, се свири и се пее и свири) и при слушањето на звучните примери ја покажуваат соодветната картичка.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката ја пушта првата композиција, со претходни насоки, да се обрне внимание кој ја изведува музиката. Учениците внимателно слушаат и по слушањето заедно со наставникот/наставничката ги дефинираат поимите во врска со композициите (вокална, инструментална, вокално-инструментална). Може да се дискутира и за темпото, динамиката и карактерот на овие дела. Според интересот на учениците, овие дела можат да се слушаат и повеќекратно. За секоја композиција се повторуваат начинот и пристапот за да се откријат трите видови музика, според изведувачите, да се дефинираат и да се воочат нивните основни карактеристики. Учениците дискутираат за своите впечатоци од композициите кои ги слушаат.

Танц на шеќерните стапчиња – П.И. Чајковски

Ехо – О. Ласо

Серенада – Ф. Шуберт

Активност 3

Учениците ги запишуваат насловот на композициите и композиторот во дневникот за слушање музика. Запишуваат и сопствени забелешки.

Активност 4

Учениците наведуваат примери за секоја група од различните жанрови од претходно изучените композиции.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 5

Се повторуваат изучените содржини и се утврдуваат со активностите на страница 21 од материјалите за учење.

Активност 6

Наставникот им дава насоки на учениците да слушаат музика во слободното време и да напишат по еден наслов на омилена композиција од трите групи.

Рефлексија

Што учевме денес? Која музика ја нарекуваме вокална, инструментална и вокално-инструментална?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

Содржини и поими

Видови музика (класична музика, музика за деца, музика од анимиран филм, народна музика, популарна музика, свечена песна - химна).

Стандарди за оценување

Го препознава начинот на изведбата на химната (солисти, хор, оркестар).

Сценарио за час**Воведни активности****-активирање на предзнаењата:****Активност 1**

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да се присетат на досегашните знаења за поимот химна. Се разговара за симболите на државата и каде се изведува химната.

Главни активности**-искуствено учење:****Активност 2**

Наставникот/наставничката ја пушта химната на нашата држава во три различни изведби: вокална, инструментална и вокално-инструментална. Се коментира за тоа кој ја изведува химната, дали карактерот на изведба е секогаш ист, која изведба звучи најсвечено, како треба да се однесуваме кога слушаме химна итн. Се разговара за текстот на химната. Наставникот/наставничката накратко раскажува за авторите и создавањето на химната на нашата држава.

Завршни активности**-извлекување заклучок:****Активност 3**

Учениците ја изведуваат химната. Посебно внимание се обрнува на правилното пеење и утврдување на текстот. Наставникот/наставничката дава насоки за истражување за химните на други држави.

Рефлексija

Што учевме на овој час? Како се чувствуваш кога ја слушаш и пееш химната на нашата држава? На кој начин може да се изведе химната?

Средства

Проектор, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

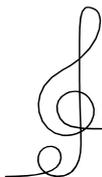
ВИДОВИ ГЛАСОВИ

Содржини и поими

Музички инструменти и гласови (вокална, инструментална и вокално-инструментална музика, соло и оркестарска изведба, музички инструменти: кларинет, флејта; детски гласови: дискант и алт).

Стандарди за оценување

Разликува женски, машки и детски гласови.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката бара од учениците да го опишат гласот на своите најблиски. Наведува и неколку пејачи и пејачки и ги поттикнува учениците да ги воочат и споредат гласовите (машки и женски).

Активност 2

Наставникот презентира звучен пример од детски гласови и со претходната дискусија се дефинираат трите видови на гласови.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката заедно со учениците ги класифицираат гласовите и се запишуваат на табла (машки, женски и детски). Наставникот/наставничката пушта примери со изведби на машки гласови, женски гласови, детски гласови, соло, камерни состави и хорски изведби. Примерите се слушаат внимателно (пожелно е да бидат аудио примери за да може учениците да ги препознаат гласовите аудитивно). Учениците треба сами да ги препознаат гласовите и составот кој ја изведува композицијата. Се разговара за музичките изразни средства и карактерот на композициите и истото се запишува во дневник за слушање музика.

Активност 4

Учениците ги претставуваат видовите гласови преку *Грозд техника* и наведуваат музички пример за секоја група.

Активност 5

Учениците истражуваат за познати интерпретатори (машки и женски гласови) од различни жанрови. Изработуваат пауерпоинт презентација или постер и презентираат. Активноста може да се работи во група или индивидуално.

Активност 6

Наставникот/наставничката со учениците разговараат за разликите при интерпретација на класичната, популарната и народната музика. Се слушаат звучни примери и се дискутираат различните интерпретации.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 6

Се реализираат активностите на страница 25 од материјалите за учење

Рефлексција

Што учевме денес? Во колку групи се класифицираат човечките гласови?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ОБРАБОТКА НА ПЕСНА ПО СЛУХ

Содржини и поими

Пеење песни по слух во опсег до 1 - до 2.

Стандарди за оценување

Пее најмалку 3 песни за деца и/или популарни песни во опсег до 1 - до 2; Пее во група со усогласено темпо, динамика и ритам (забрзување/забавување; појачување/стишување).; Пее песни по слух со текст, во одреден ритам и интонација, со одредено темпо и динамика.

*Забелешка: Сценариото за час за **Обработка на песна по слух** се прилагодува за сите предложени песни во материјалите за учење - вкупно 10. Согласно содржината на песната, наставникот ги прилагодува предложените активности (според материјалите за учење и активностите од Програмата) и креира одделни сценарија за секој час. За обработка на оваа содржина, дадени се подетални насоки во првиот дел од Прирачникот.*

Сценарио за час**Воведни активности****-активирање на предзнаењата:****Активност 1**

Наставникот/наставничката развива дискусија со учениците за содржината на песната која ќе се обработува. Поставува прашања, покажува илустрација или фотографија и ги поттикнува учениците преку говорна вежба да искажат свое мислење или став. Се прави меѓупредметна интеграција според содржината на песната.

Главни активности**-искуствено учење:****Активност 2**

Наставникот/наставничката ги распејува учениците со основната скала и кратки вежби за распејување. Ги насочува учениците кон обработка на песна по слух и го чита текстот. Се дискутира во врска со текстот. Потоа се обработува песната дел по дел. Наставникот/наставничката придружува со инструмент, со хармонска придружба.

Доколку песната се слуша како звучен пример, учениците прво ја слушаат песната, а потоа ја интерпретираат. Потребно е да ја пејат и без аудио придружба. Само така ќе може да вметнат сопствена интерпретација, темпо и динамика.

Наставникот/наставничката ги потсетува учениците на правилен пејачки став и вокална техника. Им дава инструкции за правилно дишење и за правилно изговарање на зборовите, посебно на самогласките. Учениците треба да внимаваат и на точната интонација. На овој сегмент треба да се обрне посебно внимание со повеќекратно повторување, со покажување со раката од страна на наставникот за движењето на мелодиската линија.

Активност 3

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците преку пеење да го доловат карактерот на песната, притоа употребувајќи изразни средства (темпо, динамика, агогика). Песната се пее неколку пати. Може да ја пеат сите ученици, во групи (строфа - една група, рефрен - друга група), солист и група и индивидуално. Учениците можат да се придружуваат со ритмички детски инструменти.

Активност 4

Во материјалите за учење, предвидено е дел од песните да се изведуваат со придружба од детски ритмички инструменти со едноставни аранжмани со изучените ноти и паузи. Откако ќе се усвои мелодијата и текстот на песната, се вежбаат делниците за ритмичките инструменти и потоа се изведува песната со пеење и придружба. Доколку песната нема аранжман, се препорачува свирење на детски ритмички инструменти со импровизација.

Активност 5

Според содржината на песната, се осмислува драматизација (дополнително - костими и сцена). Ова може да биде и подготовка за јавен настап. Така учениците ќе ги воочат основните сегменти на едно музичко-сценско дело и ќе бидат вклучени при негова подготовка и реализација. Сите овие активности можат да бидат дел од интегрирана настава со другите наставни предмети, но и да се реализираат на слободни ученички активности.

Забелешка: Потребно е обработените песни да се повторуваат во текот на целата учебна година. Исто така може да се подготви приредба со сите обработени песни.

Завршни активности -извлекување заклучок:

Активност 6

Наставникот ги насочува учениците креативно да ги искажат чувствата од обработената песна преку цртеж, преку стихови или преку кореографија. Кореографијата ја осмислуваат учениците. Може да биде со усогласени движења или слободно танцување.

Рефлексија

Што учевме денес? За што се зборува во песната? Со каков карактер е песната? Дали ја научивте сите?

Средства

Инструмент, уред за слушање музика, прибор за цртање.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ЗИМСКА БАЈКА

Содржини и поими

Музичко изразување и творење (слободно музичко изразување, творење/ создавање).

Стандарди за оценување

Свири на детски музички инструменти како придружба на изучените песни и вежби; Креира кратки мотиви и фрази со мелодиски инструменти во музичките игри и музичките приказни.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги насочува учениците кон техниката Петоред на тема - зима.

Активност 2

Се разговара за годишното време зима и учениците се поттикнуваат да имитираат звуци кои ги има во природата (дување на ветерот, звукот на санките на снегот сл.).

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот ги насочува учениците кон активноста Зимска бајка. Заедно се разгледуваат звуците кои треба да се отсвират во бајката. Учениците се договараат на кој начин ќе се изведат звуците (ветер со гласадо на блок флејти, тропкалките – тивко и гласно, трианглот - бавно темпо и сл.) за да се долови вистинскиот ефект. Потоа наставникот го чита текстот, а учениците внимателно следат и на даденото место создаваат соодветни звуци на детски музички инструменти.

Активност 4

Учениците дискутираат како да се прошири и дополни Зимска бајка и даваат идеи да се изготви мултимедијална содржина - видеоматеријал (фотографии, текст и звуци).

Наставникот ги забележува идеите на учениците. Ги поттикнува да бараат соодветни фотографии и им помага при создавање на видеоматеријалот.

Активност 5

Учениците цртаат цртежи поврзани со содржината Зимска бајка. Цртежите се обработуваат во соодветна компјутерска програма и од нив се создава видеоматеријал.

Активност 6

Наставникот ја пушта композицијата Зима од А.Вивалди. Им дава задача на учениците да придружуваат со детски инструменти, следејќи го темпото, динамиката и карактерот на композицијата.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 6

Се реализира активната *Музикограм* на страница 33 од Материјалите за учење. Најпрво се изработува цртеж, потоа се проследува видеоматеријалот и се повторуваат движењата. Откако ќе се усвојат, движењата се изведуваат со музика без да се гледа видеоматеријалот. Учениците се поттикнуваат да создадат свој музикограм.

Рефлексија

Дали ви се допаднаа активностите од часот? Дали имате други идеи за музичко изразување и творење?

Средства

Проектор, уред за слушање музика, материјали за учење, прибор за цртање.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

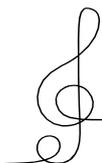
СТРОФА И РЕФРЕН

Содржини и поими

Музички изразни средства (темпо, анданте, алегро, модерато, забавување, забрзување, динамика - форте, пијано, крешендо, декрешендо, строфа, рефрен).

Стандарди за оценување

Идентификува строфа и рефрен

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката преку слики презентира различни форми на објекти (куќи, станови и др.) кои се составени од еден, два, три или повеќе делови. На тој начин ќе прави компарација меѓу архитектурата и музиката, кажувајќи им нучениците дека како што архитектурата има своја градба така и музиката е составена од неколку делови.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката им посочува на учениците неколку песни со строфа и рефрен каде што може да се воочи дводелноста. Се дискутира за строфа (дел А) и рефрен (дел Б). Тој/таа им објаснува на учениците за делото кое ќе го слушаат. Кажува дека ова дело е приспивна музика и затоа по карактер е нежна музика. Го пушта звучниот пример. Ги насочува учениците да ги воочат двата дела. Композицијата се слуша уште еднаш. Со мимики и гестикации наставникот/наставничката ги покажува двата дела. Композицијата се слуша уште еднаш, а учениците со кревање рака треба да покажат каде завршува првиот дел, а каде започнува вториот дел.

Приспивна песна – Јоханес Брамс

Активност 3

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да наведат примери за песна со строфа со рефрен (детски, народни и популарни песни). Учениците ги пеат песните и дискутираат за дводелноста. Ги анализираат и обработените песни.

Активност 4

Наставникот/наставничката презентира повеќе примери за дводелна форма, а учениците ја воочуваат дводелноста. Тој/таа им дава насоки на учениците да придружуваат со детски музички инструменти. Една група на инструменти свири во А-дел, а друга во Б-дел.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 5

Во завршниот дел на часот се реализираат активностите на страница 35 од Материјалите за учење.

Рефлексија

Што учевме овој час?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

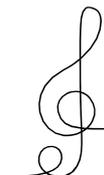
ФЛЕЈТА

Содржини и поими

Музички инструменти и гласови (вокална, инструментална и вокално-инструментална музика, соло и оркестарска изведба, музички инструменти: кларинет, флејта; детски гласови)

Стандарди за оценување

Препознава кларинет и флејта, визуелно и звучно.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Учениците преку активност *Детективи* се запознаваат со еден музички инструмент. Учениците се делат во 3 или 4 групи. Во секоја група со броеница се избира по еден ученик кој добива фотографија од инструментот флејта. Останатите учениците поставуваат прашања (за формата, големината, звукот, начинот на свирење и сл.) а ученикот одговара со да или не. Наставникот им помага на учениците при формулирање на прашањата и ја координира играта. Активноста има натпреварувачки карактер, победник е групата која прва ќе го открие инструментот. Потоа се дискутира за текот на играта, клучните прашања и решението.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со инструментот флејта. Покажува (фотографија или презентација) флејта. Ги поттикнува учениците да ја опишат (форма, материјал, начинна свирење. Заедно дефинираат.

Се пушта звучниот пример (*Композиција за флејта* – В. А. Моцарт) и се кажува името на композиторот и делото. Музиката се слуша со внимание. По завршувањето на музикатој/таа со дополнителни прашања бара од учениците да го опишат звукот (продорен, нежен и сл.), какви тонови свира инструментот (високи, длабоки), во кое темпо и динамика и како звучи композицијата по карактер. Потоа наставникот/наставничката ги насочува учениците да ги напишат за доживувањата од слушнатата музика за флејта од композиторот Моцарт.

Активност 3

Преку пантомима, учениците го прикажуваат начинот на свирење флејта додека ја слушаат композицијата повеќекратно.

Активност 4

Учениците со еден збор или фраза го опишуваат звукот на флејтата (пеење на птици, дување ветер и сл.).

Активност 5

Наставникот/наставничката ги запознава учениците со животот и делото на В.А. Моцарт. Ги насочува учениците да истражуваат интересни факти за композиторот и споделува ресурси. Учениците истражуваат и изготвуваат презентација или постер.

Активност 6

Учениците слушаат композиции за флејта по избор на наставникот/наставничката.

Завршни активности -извлекување заклучок:

Активност 7

Се бара од учениците да направат кратко резиме за карактеристиките на инструментот флејта. Учениците ги реализираат активностите на страница 39 од материјалите за учење за утврдување на изучените содржини.

Рефлексија

Што учевме на овој час? Во која група на инструменти спаѓа флејтата? Опиши го звукот на флејтата.

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

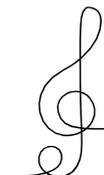
КЛАРИНЕТ

Содржини и поими

Музички инструменти и гласови (вокална, инструментална и вокално-инструментална музика, соло и оркестарска изведба, музички инструменти: кларинет, флејта; детски гласови)

Стандарди за оценување

Препознава кларинет и флејта, визуелно и звучно.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Преку техниката *Бура на идеи*, учениците треба да наведат инструменти кои се изучени претходно или други инструменти кои ги знаат. Се запишуваат инструментите на табла, а потоа со различни бои се групираат во множества: дувачки, жичени и ударни инструменти. Се бара од учениците да ги наведат општите карактеристики на инструментите во секоја група.

Активност 2

Учениците набројуваат и опишуваат неколку дувачките инструменти (материјал од кој се изработени, форма, звук, начин на свирење).

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката ги насочува учениците да ги решат анаграмите за изучените инструменти во Материјалите за учење (изработени на хартија во боја или дигитална содржина). Како последен анаграм е зборот кларинет.

Активност 4

Наставникот/наставничката преку претходно изработена презентација, ги запознава учениците со инструментот кларинет. Ги поттикнува учениците да го опишат, откако визуелно ќе го воочат.

Следува слушање музика од дадениот звучен пример. Наставникот/наставничката го кажува името на композиторот и делото кое го слушаат. Музиката се слуша со внимание.

Следува дискусија за бојата на звукот на кларинетот, какви тонови изведува (високи, длабоки), а се дискутира и за темпото, динамиката и карактерот на композицијата. Учениците се поттикнуваат да ги споредат флејтата и кларинетот, и тоа од визуелен и аудитивен аспект.

Концерт за кларинет и оркестар во А-дур– В. А. Моцарт

Активност 5

Наставникот/наставничката презентира видео примери од кларинетот како соло, камерен и оркестарски инструмент. Учениците дискутираат, поттикнуваат од наставникот.

Активност 6

Наставникот/наставничката презентира примери од изведба од кларинет на различни жанрови музика (класична, популарна, народна, џез). Учениците ги воочуваат жанровите и дискутираат за различниот начин на изведба.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 7

Се реализираат активностите на страница 41 од Материјалите за учење, со што се утврдуваат изучените содржини.

Рефлексива

Што учевме на овој час? Во која група на инструменти спаѓа кларинетот? Опиши го звукот на кларинетот.

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

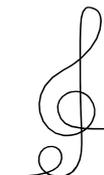
ОРКЕСТАР

Содржини и поими

Музички инструменти и гласови (вокална, инструментална и вокално-инструментална музика, соло и оркестарска изведба, музички инструменти: кларинет, флејта; детски гласови)

Стандарди за оценување

Разликува соло и оркестарска изведба.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Се воведуваат учениците во часот со кратко повторување за вокална музика, видови гласови, вокални состави (преку квиз, дигитални алатки и сл.). Прави паралела со инструменталната музика и со веќе изучените инструменти.

Активност 2

Учениците преку анаграм (со картички со букви) го откриваат поимот оркестар. Откако ќе го откријат поимот, се дискутира за оркестар, видови оркестри и диригент. Се споделува визуелна содржина од симфониски оркестар и учениците дискутираат кои групи на инструменти се застапени.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката објаснува дека инструментите изведуваат композиции кои можат да бидат наменети за еден инструмент - соло, неколку инструменти - камерни состави и состави каде се застапени сите групи на инструменти - оркестар (симфониски).

Активност 4

Се слушаат музички примери од долунаведените композиции и се коментира составот кој ги изведува. Наставникот/наставничката за секое дело го кажува името на композиторот и на делото. Учениците запишуваат во дневникот за слушање музика и пишуваат своја забелешка.

Може да се дискутира за темпото, динамиката и карактерот на композициите. Исто така, неколку зборови се кажуваат за диригентот и неговата функција во оркестарот.

Детска симфонија – Ј. Хајдн
Мала ноќна музика – В.А. Моцарт
За Елиза – Л.В. Бетовен

Активност 5

Композициите се слушаат неколку пати, а учениците истражуваат дополнителни информации за истите. Исто така, истражуваат за творештвото на Виенските класичари, колку соло композиции, колку камерни композиции и колку оркестарски дела имаат напишано. Истражуваат во три групи (една група за еден композитор). Ги презентираат информациите и ги споредуваат.

Активност 6

Наставникот презентира аудио примери (фрагменти) од соло музика, камерна музика и оркестар. Учениците воочуваат и одговараат каков состав ја изведува композицијата.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 7

Завршна активност е играта *Подај го топчето*. Сунѓересто топче се подава од еден ученик на друг. Ученикот кој го подава топчето поставува прашање од новата лекција, а ученикот кој го фаќа топчето одговара, и така во круг. Се реализираат активностите на страница 43 од Материјалите за учење.

Рефлексија

Што учевме на овој час? Што е оркестар? Како можат да се изведуваат инструменталните композиции?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

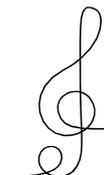
НАРОДНИ ПЕСНИ

Содржини и поими

Народно музичко творештво (народни песни, игри, музички инструменти - кавал)

Стандарди за оценување

Идентификува карактеристична народна песна и народна игра/оро од секоја етничка заедница во Република Северна Македонија.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката пушта фрагменти од песни од различни жанрови. Учениците ги воочуваат и ги именуваат жанровите. Тој/таа ги поттикнува учениците на дискусија за разликите и сличностите помеѓу различните жанрови (начин на изведба, придружба, содржина, карактер и сл.).

Активност 2

Преку дискусија, наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да набројат неколку народни песни кои ги знаат. Се коментираат содржината и карактерот на песните.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката раскажува за општите карактеристики на фолклорот и се осврнува на народните песни, на нивното потекло, како се пренесувале, зошто се викаат народни песни. Прави паралелела со новокомонираните песни. Потоа пушта звучни примери и ги насочува учениците да го воочат текстот. Се разговара за содржината. Наставникот/наставничката истакнува дека според содржината песните се класифицираат во неколку групи: љубовни, семејни, печалбарски, трудови, родољубиви и сл. Учениците набројуваат неколку песни и ги класифицираат во наведените групи според нивната содржина.

Активност 4

Наставникот/наставничката пушта народни песни на другите народи кои живеат во нашата земја. Учениците се насочуваат да ги воочат јазикот и општите карактеристики на песните. Наставникот/наставничката им го објаснува текстот на песните. Учениците ги искажуваат своите впечатоци од слушаните песни.

Активност 5

Наставникот/наставничката пушта примери од преработки на народни песни од изведувачи на популарна музика. Се слуша една песна во повеќе преработки. Учениците ги дискутираат изведбите и истакнуваат која преработка им се допаднала најмногу и зошто.

Активност 6

Учениците усвојуваат народна песна (обработка по слух). Создаваат сопствена кореографија и драматизација според содржината.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 7

Наставникот/наставничката дава насоки за реализирање на активностите на страница 47 од Материјалите за учење.

Рефлексија

Што учевме на овој час? Која е твојата омилена народна песна? Во која група на песни спаѓа, според содржината?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

КАВАЛ

Содржини и поими

Народно музичко творештво (народни песни, игри, музички инструменти - кавал).

Стандарди за оценување

Препознава кавал, визуелно и звучно

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги воведува учениците во наставната содржина, им раскажува за општите карактеристики на народните инструменти и за тоа колку се различни наспроти класичните, кои се унифицирани.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката пушта звучен пример за кавал (видеоматеријал). Ги насочува учениците да го слушаат звукот, да ја воочат формата и материјалот од кој е изработен кавалот и начинот на свирење. Тој/таа истакнува дека кавалот може да свири соло, два кавала да свират во дует, да биде придружба на глас или да е дел од поголеми ансамбли. Се слушаат звучни примери за кавал, за традиционалната музика на другите народи кои живеат во нашата земја и се воочуваат сличностите во фолклорот на сите народи.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 3

Се реализираат активностите на страница 55 од материјалите за учење, со што се утврдуваат изучените содржини.

Рефлексија

Што учевме на овој час? Со кој инструмент се запознавме?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

НАРОДНИ ИГРИ

Содржини и поими

Народно музичко творештво (народни песни, игри, музички инструменти - кавал).

Стандарди за оценување

Идентификува карактеристична народна песна и народна игра/оро од секоја етничка заедница во Република Северна Македонија.

Сценарио за час**Воведни активности**

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги поканува учениците часот да го започнат со играње оро со едноставни чекори. Учениците играат оро, а по завршувањето се дискутира за тоа како учениците се чувствуваа додека играа оро.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката ги воведува учениците во главниот дел на часот со тоа што раскажува за народни игри, најпрво секаде во светот, па на Балканот, па во нашата земја. Се проследуваат видеопримери од македонски ора и игри на другите народи кои живеат во нашата земја. Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да ги воочат основните карактеристики, сличностите и разликите меѓу различните игри (форма на круг, начин на играње, носии и сл.).

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 3

Се реализираат активностите на страница 57 од Материјалите за учење.

Рефлексija

Што учевме на овој час? Дали знаеш да играш оро?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

МАРШИРАМЕ ВО РИТАМ

Содржини и поими

Учество во музички игри (пеење, играње, танцување, оро, марш, валцер, музички игри поврзани со промени во динамиката, ритамот и темпото)

Стандарди за оценување

Учествува во музички игри со пеење и свирење на детски музички инструменти; Изведува движења со точен ритам, темпо, правилна ориентација во просторот, со реагирање на динамиката и разликите во музичките целини.

Сценарио за час**Воведни активности**

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката им дава насоки на учениците да станат од столчињата и да почнат да чекорат (неорганизирано). А потоа дава насоки да чекорат додека тој/таа брои еден, два, еден, два... Учениците дискутираат за тоа кога биле поорганизирани, дали во првиот или во вториот обид.

Активност 2

Преку дискусија водена од наставникот/наставничката, учениците го објаснуваат зборот марш: На што ги асоцира? Какви маршови има? Каков е карактерот? Која е намената? Во кое темпо е? Зошто? Од основните заклучоци од дискусијата се изработува техника *Петоред*.

Главни активности

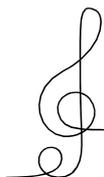
-искуствено учење:

Активност 3

Учениците се запознаваат со поимот марш и неговата намена. Се пушта предвидената композиција и учениците се насочуваат да го воочат дводелниот ритам. Се разговара за карактерот на композицијата. Се разговара и за различните видови марш (свечен, воен, параден и сл.). Се слушаат соодветни примери.

Активност 4

Се презентира марш по избор на наставникот и се работи *Задача 1* каде што учениците маршираат во ритам, но изведуваат и движења со рацете и го менуваат својот редослед.

Активност 5

Наставникот/наставничката поставува прашања на кои учениците одговараат: Зошто служи маршот? (За усогласување на чекорите на поголема група на луѓе). Што би се случило ако маршот е во темпо Presto ili Lento? Каков е карактерот на маршот? Што е разликата помеѓу војнички и свечен марш? Учениците одговараат и се надополнуваат меѓусебно.

Активност 6

Наставникот предлага неколку звучни примери за марш, а учениците избираат една композиција и создаваат кореографија. Во кореографијата можат да се употребат и детски ритмички инструменти со кои ќе се потенцира ритамот.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 6

Се проследува анимираниот филм во кој мравките чекорат во ритамот на марш. Учениците го проследуваат анимираниот филм, по втор пат го гледаат видеоматеријалот и заедно со мравките чекорат во ритамот на марш.

Рефлексија

Што учевме овој час? Какви маршови постојат? Во кое темпо се изведува маршот? Која е намената на маршот?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

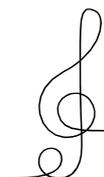
ТАНЦУВАМЕ ВО РИТАМОТ НА ВАЛЦЕР

Содржини и поими

Учество во музички игри (пеење, играње, танцување, оро, марш, валцер, музички игри поврзани со промени во динамиката, ритамот и темпото).

Стандарди за оценување

Учествува во музички игри со пеење и свирење на детски музички инструменти; Изведува движења со точен ритам, темпо, правилна ориентација во просторот, со реагирање на динамиката и разликите во музичките целини.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците на дискусија за тоа дали кога слушаат музика сакаат да танцуваат и на каква музика најмногу танцуваат. Учениците одговараат и објаснуваат. Тој/таа пушта различни жанрови на музика, а учениците танцуваат следејќи го карактерот на композициите.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да се присетат на дводелниот ритам на маршот, а со тоа ги насочува да ја почувствуваат пулсацијата на триделниот ритам. Раскажува за танцот валцер. Прави движења во ритамот на валцерот и ја потенцира триделноста (со броење).

Активност 3

Наставникот/наставничката ја пушта композицијата *Валцер на цвеќињата*. - П.И. Чајковски. Учениците се мотивираат слободно да танцуваат и да го следат карактерот на делото, ритамот, музичките изразни средства. Се насочуваат да нацртаат цртеж за композицијата. Делото се слуша неколку.

Валцер на цвеќињата- П.И. Чајковски.

Активност 4

Наставникот/наставничката им ја прикажува на учениците шемата на чекори за танцот валцер. Повторно пушта музика и се вежбаат чекорите за танцот валцер најпрво индивидуално, а потоа во парови. Наставникот/наставничката пушта видеопример со танцување валцер, а учениците дискутираат за начинот на танцување.

Активност 5

Наставникот/наставничката презентираа видеоматеријал од анимираниот филм *Пепелашка* каде се танцува валцер (интегрирана содржина со музика од анимирани филмови). Учениците го проследуваат видеото и дискутираат за начинот на танцување и композицијата на која се танцува.

Активност 6

Наставникот/наставничката објаснува за балет и се проследува видеоматеријал од балетот *Лебедово езеро од П.И. Чајковски*. Учениците го препознаваат балетот како вид на танц (информативно), затоа што и во балетот понекогаш се танцува валцер (претходната композиција).

Завршни активности -извлекување заклучок:

Активност 7

Наставникот/наставничката презентира видеопример, *На убавиот син Дунав- Ј. Штраус* и им објаснува на учениците дека овој валцер е еден од најпопуларните. Раскажува накратко за Ј. Штраус. Учениците ја слушаат композицијата и танцуваат.

Рефлексија

Што учевме на овој час? Која е твојот омилен танц? Дали сакаш да танцуваш?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

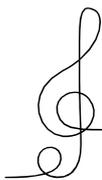
АЈДЕ ДА ТАНЦУВАМЕ

Содржини и поими

Учество во музички игри (пеење, играње, танцување, оро, марш, валцер, музички игри поврзани со промени во динамиката, ритамот и темпото).

Стандарди за оценување

Учествува во музички игри со пеење и свирење на детски музички инструменти; Изведува движења со точен ритам, темпо, правилна ориентација во просторот, со реагирање на динамиката и разликите во музичките целини.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката пушта музички примери. Преку игровни активности (Музика стоп, Едно столче помалку, Танцувај со марамче, Музички статуи и сл.) учениците танцуваат на различни жанрови. Тој/таа ги насочува да го следат ритамот, темпото и карактерот на композициите и соодветно на тоа да танцуваат. Се дискутираат различните жанрови и се препознаваат усвоените поими (валцер, марш, балет и сл.).

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Во овој дел на часот се објаснува за потеклото на танцот, за начинот на искажување на музиката преку танц. Се нагласува дека танцот потекнува уште од првобитната заедница.

Активност 3

Наставникот/наставничката ги мотивира учениците да ги искажат своите чувства преку танц, за музиката која ја слушаат. Тој/таа пушта кратки фрагменти, а секој ученик индивидуално преку танц го прикажува чувството за музиката која ја слуша (со движење, мимики и гестикулации). Останатите ученици ја погодуваат емоцијата која ученикот ја прикажува.

Активност 4

Се прави *Буре на идеи* за тоа какви танци знаат учениците (валцер, марш, оро, балет, ла распа, полка и сл) но и танци кои се популарни (самба, танго, хип-хоп и сл.). Наставникот/наставничката пушта кратки фрагменти од видеоматеријал за воочување на начинот на танцување.

Активност 5

Се пушта видеоматеријал - извадок од анимираниот филм Мадагаскар. Учениците го проследуваат видеоматеријалот и даваат коментари по завршувањето. Се мотивираат и тие да направат кореографија според музиката од видеоматеријалот.

Извадок од анимираниот филм Мадагаскар (I like to move it)

Активност 6

Наставникот/наставничката презентира анаграми од видови танци (картички со букви или во дигитална форма), а учениците ги решаваат.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 7

Се проследува видеоматеријал во кое се прикажани различни стилови на танцување во последните 100 години, подредени по хронолошки ред, а потоа се коментира истиот.

Рефлексija

Што учевме на овој час? Кој е твојот омилен танц? Дали танцуваш често?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од со учениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

МУЗИКА ОД АНИМИРАНИ ФИЛМОВИ

Содржини и поими

Видови музика (класична музика, музика за деца , музика од анимиран филм, народна музика, популарна музика, свечена песна - химна).

Стандарди за оценување

Идентификува во кој вид музика спаѓа новослушната композиција врз основа на композициите кои претходно ги слушал/слушнала; Наведува најмалку две композиции од секој вид музика.

Сценарио за час

Воведни активности

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката развива дискусија со учениците за омилените анимирани филмови. Учениците активно учествуваат. Тој/таа ги поттикнува учениците да размислат за музиката во цртаните филмови.

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 2

Наставникот/наставничката пушта видеоматеријал од цртаниот филм Том и Џери и ги насочува учениците да ја воочат музиката и инструментите кои ја изведуваат. На дел од видеоматеријалот то/таа го намалува звукот. Ги прашува учениците дали е исто чувството кога се гледа без звук. Заедно ја дефинираат улогата на музиката и како таа помага при анимација на ликовите. Им презентира кратка историја на анимираните филмови. Се проследува видеоматеријалот за концертна изведба на музиката за цртаниот филм Том и Џери. Се дискутира начинот на кој таа се снима.

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 3

Се реализираат активностите на страница 65 од Материјалите за учење. На учениците им се задава задача во слободно време да проследат епизоди од анимираниот филм Том и Џери со музичка тематика.

Рефлексija

Што учевме на овој час? Кој е твојот омилен жанр?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

ПОПУЛАРНА МУЗИКА

Содржини и поими

Видови музика (класична музика, музика за деца , музика од анимиран филм, народна музика, популарна музика, свечена песна - химна).

Стандарди за оценување

Идентификува во кој вид музика спаѓа новослушната композиција врз основа на композициите кои претходно ги слушал/слушнала; Наведува најмалку две композиции од секој вид музика.

Сценарио за час**Воведни активности**

-активирање на предзнаењата:

Активност 1

Наставникот/наставничката дава насоки за активността Топ 5 листа на омилен популарни песни. Учениците ја запишуваат на ливче својата омилена песна. Се прави список од напишаните песни. Се слушаат фрагменти. Потоа учениците гласаат за песните. Петте песни со најмногу гласови се запишуваат на хамер и се слушаат за време на одморите. Секој месец се создава нова листа од различни жанрови на музика.

Активност 2

Наставникот/наставничката ги поттикнува учениците да дадат свој личен став за композициите од листата. Зошто им се допаѓаат? Каков е карактерот на композициите? Дали музиката е поврзана со текстот?

Главни активности

-искуствено учење:

Активност 3

Наставникот/наставничката го објаснува поимот популарна музика. Набројува дел од различните правци во популарната музика, а учениците кажуваат пример за песна и набројуваат пејачи, пејачки и групи кои ги знаат.

Активност 4

Наставникот/наставничката пушта звучен пример. Учениците се поттикнуваат да танцуваат. По завршувањето, се опишуваат чувствата. Се разговара за текстот и карактерот на песната (корелација со англиски јазик).

Фарел Вилијамс – Харру

Активност 5

Наставникот/наставничката ги насочува учениците да размислат и одберат една фраза со која ќе објаснат кога се среќни (поврзано со текстот на песната). Учениците ги пишуваат фразите на хартија во боја (претходно подготвена од наставникот) и се изработува *Пано на среќата*. Се повторува претходно изучената песна *Штом си среќен*. Активноста се заокружува со заклучокот дека секое дете заслужува да биде среќно.

Активност 6

Наставникот/наставничката ги насочува учениците да создадат кореографија на песната.

Нарру или друга популарна песна по избор.

завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 7

Се реализираат активностите на страница 67 од Материјалите за учење. Додека се реализираат овие активности, се пушта популарна музика во изведба на детски хор.

Рефлексија

Што учевме овој час? Која е твојата омилена популарна песна?

Средства

Проектор, табла, уред за слушање музика, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

КАТЧЕ ЗА ПЕЕЊЕ И СВИРЕЊЕ

Содржини и поими

Пеење по нотен запис (тонови: до 1, ре 1, ми 1, сол 1, ла 1; траења: четвртина, половина и цела нота и соодветни паузи; знак за повторување; тонови: фа 1, си 1, до 2, само за визуелно препознавање на петолиније).

Стандарди за оценување

Чита парлато едноставна мелодиска вежба со именување на тоновите со тактирање; Пее едноставна мелодиска вежба со тактирање; Свири едноставни мелодиски вежби со изучените тонови и траења на ноти и паузи, со одредено темпо и динамика.

Сценарио за час**Воведни активности****-активирање на предзнаењата:****Активност 1**

Наставникот/наставничката подготвува активности за утврдување на знаењата за Музичка писменост. Активностите можат да бидат во дигитална форма (wordwall.net, mentimeter.com, kahoot.com и сл.) или во форма на картички, поврзување, игра на асоцијации и сл.

Активност 2

Учениците седат во круг. Наставникот/наставничката подава едно клопче од конец на еден ученик и му поставува прашање. Ученикот одговара го одмотува конечот и го подава клопчето на друг ученик и му поставува прашање. Така продолжува додека не одговорат сите ученици по едно прашање. Се плети мрежа на знаење. Оваа техника е значајна, затоа што се вежба поставување и одговарање на прашања.

Главни активности**-искуствено учење:****Активност 3**

Се работат мелодиските и ритмичките вежби. Може да се комбинираат (една ритмичка, една мелодиска). Се обрнува внимание на правилното тактирање (рамномерно), без тропање по клупите (ударот се одбележува со врвот на прстот). Исто така, се обрнува внимание и на точната интонација кај мелодиските вежби. Може да се придружува и со инструмент од страна на наставникот. Вежбите се работат фрагментарно, па целосно. Добро е, посебно ритмичките вежби, да се изведуваат индивидуално.

Активност 4

Сите вежби може да се свират со ДМИ. Учениците се поттикнуваат да им додадат знаци за темпо и динамика на вежбите и така да ги изведуваат. Може да пробаат на повеќе начини и да го одберат најдобриот, со тоа што ќе се насочуваат да дадат карактер на вежбата (весело, нежно, маршови и сл.)

Завршни активности

-извлекување заклучок:

Активност 5

Учениците се делат во групи и секоја група подготвува изведба на мелодиските вежби. Учениците сами креираат придружба (може со инструменти, со плескање со рацете, кликање со прстите и сл.).

Рефлексија

Што учевме на овој час? Дали сакаш повеќе да пееш мелодиски или да тактираш ритмички вежби? Зошто?

Средства

Проектор, табла, музички инструмент, детски музички инструменти, материјали за учење.

Следење на напредокот

Усни одговори на прашања поставени од наставникот или од соучениците; индивидуална практична изведба (пеење, свирење на детски музички инструменти и музички игри); практична изведба во група.

Композиции за слушање музика

1. К. Сен-Санс – Карневал на животните (Царски марш на лавовите)
(анданте)
<https://youtu.be/rE4CATvZ188>
2. К. Сен-Санс – Карневал на животните – Кенгури (модерато)
<https://youtu.be/8gjNhJ7l7Mk>
3. К. Сен-Санс – Карневал на животните – Финале (алегро)
<https://www.youtube.com/watch?v=FPwqWgtUDo>
4. Е. Григ - Пештерата на шумскиот крал
https://youtu.be/r_Dk4oWGJQ
5. Л.В. Бетовен - Петта симфонија (фрагмент)
https://youtu.be/_4IRMYuE1hl
6. Sing, sing, sing – Оркестар од детски музички инструменти
<https://www.youtube.com/watch?v=SpliR8ATC7M>
7. А. Вивалди – Есен
<https://youtu.be/H7hGiZ579cs>
8. В. А. Моцарт - Турски марш
<https://youtu.be/НМjQygwPI1c>
9. О. Ласо - Ехо
https://youtu.be/kPXZy_a39NA
10. Ф. Шуберт - Серенада
<https://youtu.be/0bjB-IWEYI0>
11. Химна на Република Северна Македонија
<https://youtu.be/o0Q2iFU-WMU> (инструментална)
<https://www.youtube.com/watch?v=yKuD6FzAVfE> (вокално-инструментална)
<https://www.youtube.com/watch?v=eRh9YAGnkcq> (вокална)
12. Пентатоникс - Танцот на шеќерните стапчиња
https://youtu.be/jt3oAyK_IG8
13. Хорот на виенските момчиња – Wellerman
https://www.youtube.com/watch?v=_QZcLb_hBU8
14. Божиќна песна
<https://youtu.be/lzPzN4Mr5lc>
15. Песна за Бајрам
<https://youtu.be/te461mleMgg>
16. А рам, сам, сам
<https://www.youtube.com/watch?v=0cqT3681KEs>
17. Штом си срекен (англиски)
<https://youtu.be/hwTwt4oIW3U>

18. Штом си среќен (француски)
https://youtu.be/vOX_ZHgRIRo
19. Штом си среќен (шпански)
https://youtu.be/e0ZsQ_MZImM
20. Музикограма
https://youtu.be/rL4_yrRvExk
21. Ј. Брамс - Приспивна песна
<https://youtu.be/t894eGoymi>
о
22. Ј. Брамс - Унгарски танц бр. 5
<https://youtu.be/Nzo3atXtm54>
23. В. А. Моцарт, класична музика за деца - музика за флејта
<https://www.youtube.com/watch?v=v0UcniXGNSM>
24. В. А. Моцарт, класична музика за деца - музика за флејта
<https://www.youtube.com/watch?v=v-zkDkPkDps>
25. Концерт за кларинет и оркестар во А-дур – В.А. Моцарт
https://www.youtube.com/watch?v=YT_63UntRJE&t=9s
26. Џорџ Гершвин – Рапсодија во сино, концерт за кларинет
<https://www.youtube.com/watch?v=ie-TS-BitnQ>
27. Детска симфонија - Ј. Хајдн
<https://youtu.be/0wQoRTBg49M>
28. Мала ноќна музика - В.А. Моцарт
<https://youtu.be/FVTXIRxVdEY>
29. За Елиза- Л.В. Бетовен
https://youtu.be/_mVW8tgGY_w
30. А. Вивалди - Пролет (прв став)
<https://youtu.be/6HE4fproulC>
Е
31. Хор Македониум- Ако одам во Битола (слушање, машки хор)
https://www.youtube.com/watch?v=1Z_EaMZTPZ8
32. СИРМА - Доне мамино (слушање и пеење по слух)
<https://www.youtube.com/watch?v=Fdrn3BJbanYАнсамбл>
33. Есма Реџепова - Ерделези
https://www.youtube.com/watch?v=UilcfH0_Z3g
34. Неџмије Пагаруша - Ани море нусе
<https://youtu.be/z8OAz1HpVpg>
35. Дуње ранке
<https://www.youtube.com/watch?v=YDbIh8lUagw>
36. Амира Медуњанин - Мој дилбере
<https://youtu.be/gESuSqEj12g>
37. Тоше Проески, влашка песна
https://www.youtube.com/watch?v=KT_n1CofZV0
38. Ертугрул и Аслихан Еркиси - Вардар оваси
<https://youtu.be/gkUr2HizfGA>

39. Васка Илиева - Засвирил Стојан, посвирил (глас и кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=2YD8Pcwe8sM>
40. Кавал езгија - Шупли камен
<https://youtu.be/rwMkBhG2Ke4>
41. Албанска народна музика (кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=HHGhrHOt2EU>
42. Турска народна музика (кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=5b-vlg4RsCo>
43. Српска народна музика (кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=GJjryyq2zrY>
44. Турска народна музика (кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=5b-vlg4RsCo>
45. Влашка народна музика (кавал)
<https://www.youtube.com/watch?v=BWmbmsWDvT0>
46. Л.В. Бетовен - Ода на радоста
<https://youtu.be/-kcOpyM9cBg>
47. Македонска народна игра
<https://youtu.be/EO18yDKisSA?list=RDEDE34Z3aAmc>
48. Албанска народна игра
https://youtu.be/_XKMVtOQWZM
49. Турска народна игра
https://youtu.be/s_8dRHDCISw
50. Ромска народна игра
<https://youtu.be/Wu4eZhNdt4k>
51. Српска народна игра
<https://youtu.be/ILSy9tliQYE>
52. Влашка народна игра
<https://youtu.be/SaLuDzmxr30>
53. Бошњачка народна игра
<https://youtu.be/4BCcAYp5s1l>
54. Г. Фучик - Голем хроматски марш
<https://youtu.be/a6xxOlz5Yk0>
55. Марш на мравките
<https://youtu.be/Pjw2A3QU8Qg>
56. П.И. Чајковски - Валцер на цвеќињата
<https://youtu.be/QxHkLdQy5f0>
57. Ј. Штраус - На убавиот син Дунав
<https://youtu.be/cKkDMiGUbUw>
58. С. Прокофјев - Пепелашка
<https://www.youtube.com/watch?v=TZBOaSjOZ-8>
59. П.И. Чајковски - фрагмент од балетот Лебедово езеро
<https://www.youtube.com/watch?v=gP132E-xABg>

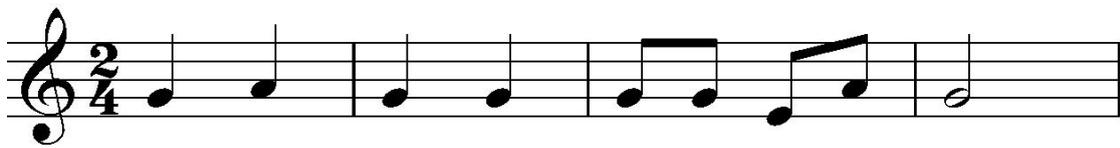

60. Извадок од анимираниот филм Мадагаскар (I like to move it)
<https://www.youtube.com/watch?v=hdcTmpvD00I>
61. Различни стилови на танцување во последните 100 години
<https://www.youtube.com/watch?v=0n-bVfI8vOc>
62. Том и Џери - Концертна изведба на музика за анимиран филм
<https://youtu.be/QpEfHVFilRc>
63. Фарел Вилијамс - Happy
https://youtu.be/ZbZSe6N_BXs

ПРИЛОГ - ПРЕВОД НА ПЕСНИТЕ ЗА ОБРАБОТКА ПО СЛУХ И НОТИ

Превод на албански јазик

ZILJA E SHKOLLËS

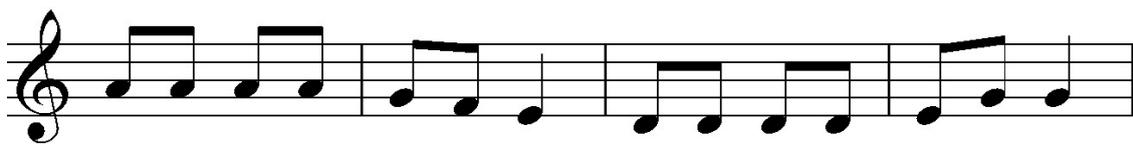
Ding - dong ding - dong, zil - ja'e shko - llës bjen,

ding - dong ding - dong fë - mi - jët i th'rret.

O - ra'e pa - rë na fi - llon, oh sa shum' po na gë - zon,

në shkoll' lu - ajm' dhe kë - dojm', por më - si - met si ha - rrojm',

në shkoll' lu - ajm' dhe kë - dojm', por më - si - met si ha - rrojm'.

VENDI IM

Muzika: J. S. Bah

Sa e du - a ven- din tim, ka na - ty - rën plot' gjel - brim.

Ka lu - menj' dhe ka shum' prro - je, ka li - qe - ne, ka shum' tro - je.

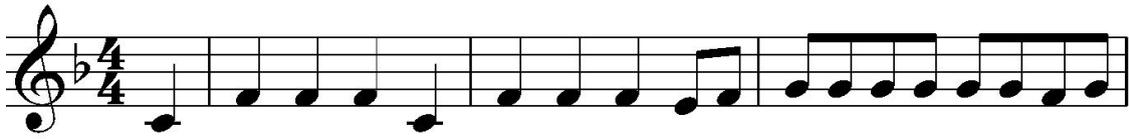
Du - a t'jem në ven-din tim, ta shi - joj me plot' gë - zim.

Aty kam unë shok't e mi,
 aty kam dhe lumturinë,
 farefisn, miqësinë,
 mirësinë dhe dashurinë.
 Dua t'jem në vendin tim,
 ta shijoj me plot gëzim.

A RAM SAM SAM

(Këngë popullore marokiene për fëmijë)
Njëjte vetem me shkronja ne shqip

A ram sam sam, a ram sam sam, gu - li gu - li gu - li gu - li

ram sam sam. A ra - fi a ra - fi, gu - li

gu - li gu - li gu - li gu - li ram sam sam.

NËSE JE I LUMTUR

Në-se je i lum-tur ti du-ar-tro-kit, në-se je i lum-tur ti du-ar-tro-kit, në-se

je i lum-tur ti dhe don të tje-rët ta kup-tojn', në-se je i lum-tur ti du - ar-tro- kit.

Nëse je i lumtur ti luaj me gishta,
 nëse je i lumtur ti luaj me gishta,
 nëse je i lumtur ti dhe don të tjerët ta kuptojn',
 nëse je i lumtur ti luaj me gishta.

Nëse je i lumtur ti trokit me
 këmbë, nëse je i lumtur ti trokit
 me këmbë,
 nëse je i lumtur ti dhe don të tjerët ta kuptojn',
 nëse je i lumtur ti trokit me këmbë.

Nëse je i lumtur ti thërrit URA,
 nëse je i lumtur ti thërrit URA,
 nëse je i lumtur ti dhe don të tjerët ta kuptojn',
 nëse je i lumtur ti thërrit URA.

Nëse je i lumtur ti bëji të gjitha,
 nëse je i lumtur ti bëji të gjitha,
 nëse je i lumtur ti dhe don të tjerët ta kuptojn',
 nëse je i lumtur ti bëji të gjitha.

VITI I RI

Fes-tat po af-ro-hen, gë-zi-met na shto-hen, o sa lum-tu-ri, o sa mre-ku-lli,

bre-dhi i sto-li - sur, bu-kur i qën-di- sur, o -sa lum-tu- ri, o-sa mre-ku -lli.

Vi - ti Ri na er - dhi, me dhu-ra-ta plot', për mu dhe për ty do vij' për çdo mot,

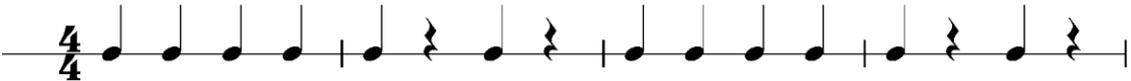
Vi - ti Ri na er - dhi, o sa lum-tu- ri, tro-ket në çdo der' dhe gë-zon çdo fë-mij'.

HËNA DHE DIELLI

Un' jam Hë-na na-tën e ndri-çoj, fë-mi-jët e ve-gjël në gjum'i vën-doj.

Un' jam Die-lli di-tën jap ngroh'tsi, fë-mi-jët e ve-gjël lo-zin me shum' gë-zim.

Një - ra na - tën, tje - tri di - tën, t'për - qa - fu - ar ne qën -

drojm', La la la la, la la la la, la la lala,

la la la.

bashk' me y - jet e - dhe lu - let, këng' të bu - kur ne kën-dojm'.

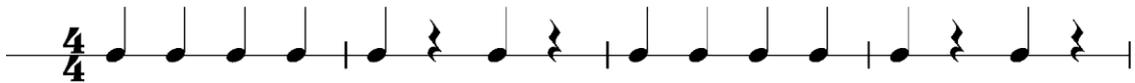
La la la la, la la la la, la la la la, la la la.

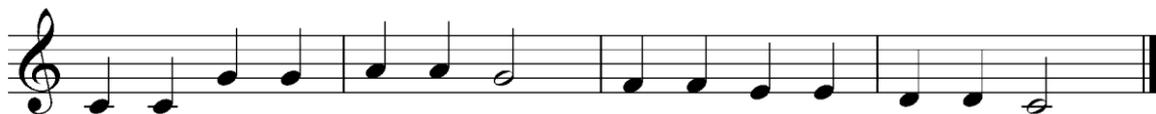
YLLI VOGËL TI NDRIÇO

Y - lli vo - gël ti ndri - ço, na - tën ti ma zbu - ku - ro.

Bashk' me Hë-nën ti vall' - zo dhe me Die - llin ti kën - do.

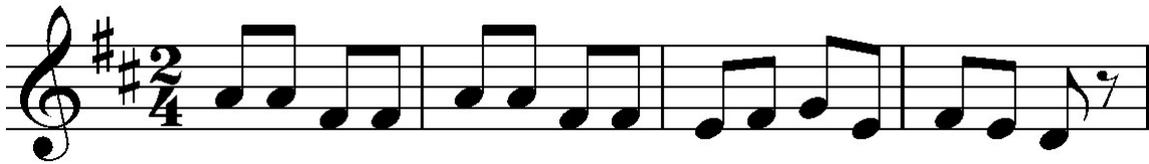

Y - lli vo - gël ti ndri - ço na - tën ti ma zbu - ku - ro.

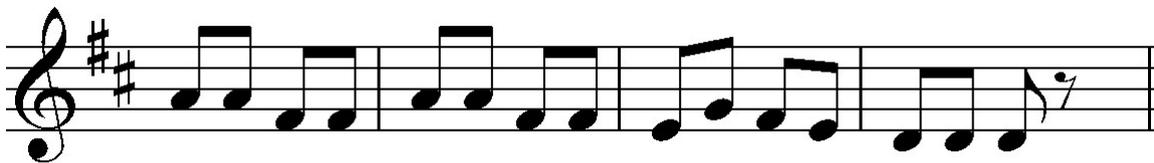

ERDH PRANVERA, ERDH PRANVERA

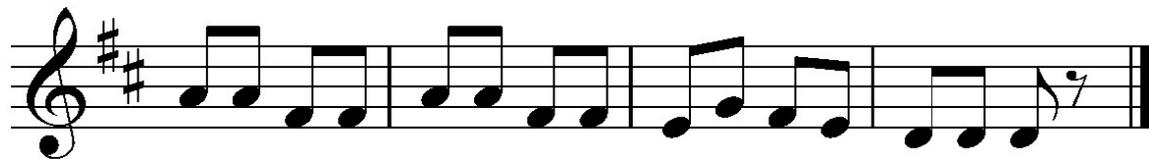
Erdh' pran-ve-ra, erdh' pran - ve - ra, byl - by - li - sa mir' kën-don.

Erdh' pran-ve-ra, erdh' pran - ve-ra, na - ty - ra po lu - lë - zon' .

Erdh' pran-ve-ra, erdh' pran - ve-ra, Die - lli tash më shum' ndri-çon.

Erdh' pran-ve-ra, erdh' pran-ve-ra, gjith' fë - mi - jët i gë - zon.

VEMI O VEMI

Popullore shqiptare

Ve - mi o ve - mi, në mes të py - llit do ve - mi,

A - tje ku Die - lli dhe bo - ta nuk na sheh

A - tje ku zogjt' ndër - toj - në fo - len' e da - shu - ri - së.

A - tje shtë - pin' do ta ngre - më e - dhe ne.

KËTU DUHET TË VËNDOJ PËR DËGJIM MUZIKE PJESË KORALE ME KËNGËN VEMI O VEMI.

(линк за слушање) <https://www.youtube.com/watch?v=aUpFLu-CI4>

ODA E GËZIMIT

Muzika: L. v. Betoven

G'zim ti mre - ku - lli hyj - no - re, je - tën ton' çdo dit' sto - lis.

N'pra-gun tënd ma - gji p'rra-llo - re, rri - tet kë - ga rru - gën nis.

Se a - ta që mbyt mër - zi - a, ti së - rish e gja - llë - ron.

Vë - lla - zro - het nje - rë - zi - a, fry - ma jo - te ku - do shkon.

Se a - ta që mbyt mër - zi - a, ti së - rish e gja - llë - ron.

Vë - lla - zro - het nje - rë - zi - a, fry - ma jo - te ku - do shkon.

VALLJA E MREKULLUESHME

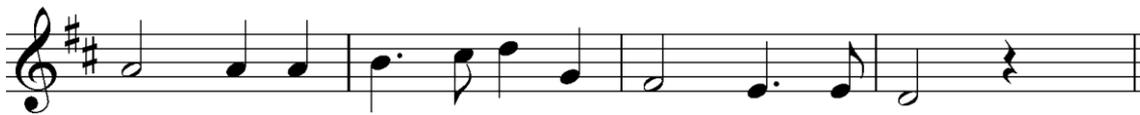
E - ja - ni ju gjith' së ba-shku, va-lles, kën-gës, t'ja fi-llojm', la la

la la la la la la la la la la. Po - e

zi - a, mu - zi - ka, ma - gji - shëm ting' - llojn', la la

la la la la la la la la la la.

Превод на турски јазик

OKUL ZILI

Ding - dong ding - dong, o - kul zi - li ça - lı - yor,

ding - dong ding - dong ço - cuk la - rı ça - ğ'ı - yor.

O - kul şim - di baş - lı - yor, sı - cak yaz gi - di - yor.

O - kul çok eğ - len - ce - li, der - sler bil - gi ve - ri - yor,

O - kul çok eğ - len - ce - li der - sler bil - gi ve - ri - yor.

BENİM ÜLKEM

Müzik: J.S. Bah

Ül - ke-mi se - vi-yo-rum, ye - şil - lik - le - re sa - hip - tir.

Ne - hir - ler var, göl - ler var, gü - zel - lik - ler, çi - çek - ler var.

Ül - ke - mi - zi se - vi - yo - ruz, se - vin - çle ta - dı - nı çı - ka - rın.

Arkadaşım orada, mutluluğum orada,
akrabalar ve dostluklar, nezaketler, sevgiler.
Ülkemi seviyoruz, sevinçle tadını çıkarın.

A RAM SAM SAM
(Çocuk Fas halk şarkısı)

A ram sam sam, a ram sam sam, gu - li gu - li gu - li gu - li

ram sam sam. A ra - fi a ra - fi, gu - li

gu - li gu - li gu - li gu - li ram sam sam.

EĞER SEN DE MUTLUYSAN

Eğer sen de mutluysan, alkışla,
 eğer sen de mutluysan, alkışla,
 eğer sen de mutluysan ve bunu biliyorsan,
 eğer sen de mutluysan alkışla.

Eğer sen de mutluysan ayağınla vur,
 eğer sen de mutluysan ayağınla vur,
 eğer sen de mutluysan ve bunu biliyorsan,
 eğer sen de mutluysan ayağınla vur.

YENİ YIL ŞARKISI

Bay-ram yak-la - şı - yor, se - vin - ci - miz ar - tı - yor, oh ne gü-zel, oh ne gü-zel .

No-el a-ğ-a-cı par-lı - yor, gü-zel -ce dü-zen-len-miş, oh ne gü-zel, oh ne gü-zel.

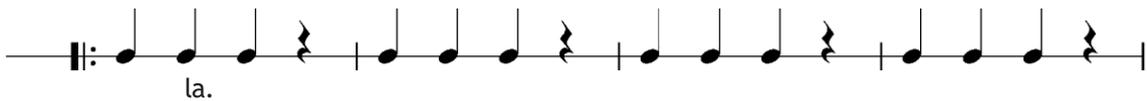
Ye-ni yıl bi - ze gel-di, he-di-ye-ler ge-tir-di, be-nim ve se-nin i - çin, her yıl ge - le - cek.

Ye-ni yıl bi-ze gel -di, he-di-ye-ler ge-tir-di, her ka-pı-yı ça - lar mut-lu-luk-lar ge-ti -rir.

Bi - ri ge - ce, di - ğe - ri gün - düz, sa - rıl - dık a - ya - ğa kalk - tık'

La la la la, la la la la, la la la la, la la la

la.

yıl - dız - lar - la, çi - çek - ler - le, gü - zel şar - kı söy - lü - yo - ruz

La la la la, la la la la, la la la la, la la la

la.

KÜÇÜK YILDIZ PARLIYOR

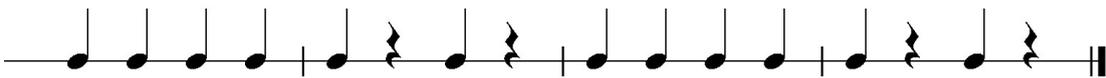
Kü - çük yıl - dız par - lı - yor, ge - ce - le - ri süs - lü - yor.

Ay ve yıl - dız bir - lik - te, gü - zel bir dans e - di - yor.

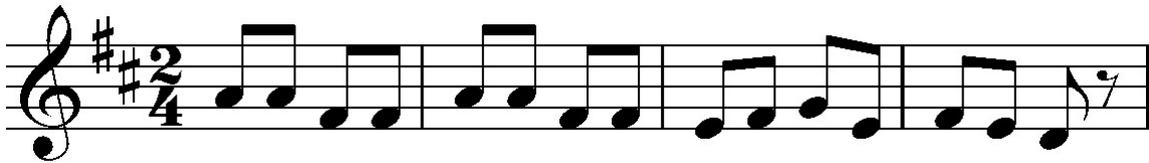

Kü - çük yıl - dız par - lı - yor, ge - ce - le - ri süs - lü - yor.

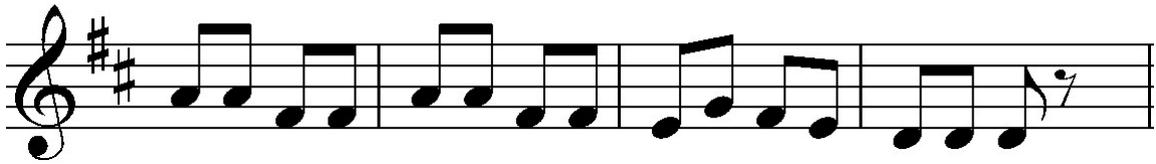

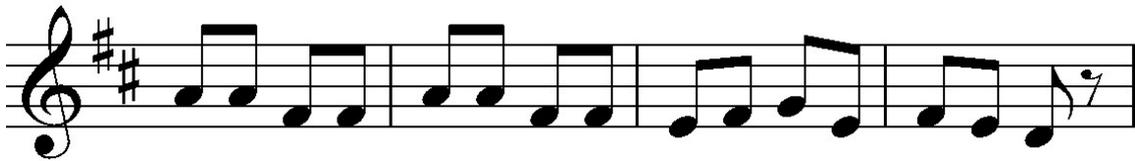
BAHAR GELDI

Ba-har gel - di, ba-har gel-di, bül-bül şar - kı söy - lü - yor.

Ba - har gel-di, ba - har gel-di, do - ğa gü - zel le - şi - yor.

Ba - har gel - di, ba - har gel - di, Gü - neş şim - di par - lı - yor.

Ba-har gel - di, ba-har gel - di, ço - cuk - lar se - vi - ni

DELILO

Halk türküsü

Dam ba - şın - da he - zen var,

De - li - lo, de - li - lo, des - ta - ne.

2. Dama çıkmış bir
güzel, Delilo, delilo,
destane.
3. Damın etrafın gezer,
Delilo, delilo,
destane.
4. Elinde bir deste gül,
Delilo, delilo,
destane.
5. Kendisi gülden
güzel, Delilo, delilo,
destane.

(линк за слушање)

https://www.youtube.com/watch?v=_AwwokHDgA8

KARDEŞ OLUN EY İNSANLAR

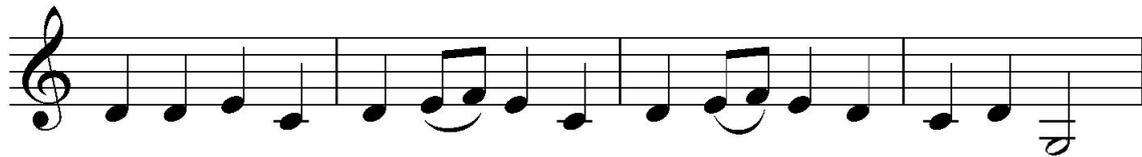
Müzik: L. v. Betoven

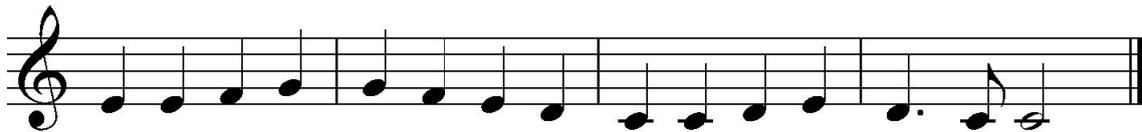
Kar - deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter Tan - rı - mız.

Kar - deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter Tan - rı - mız.

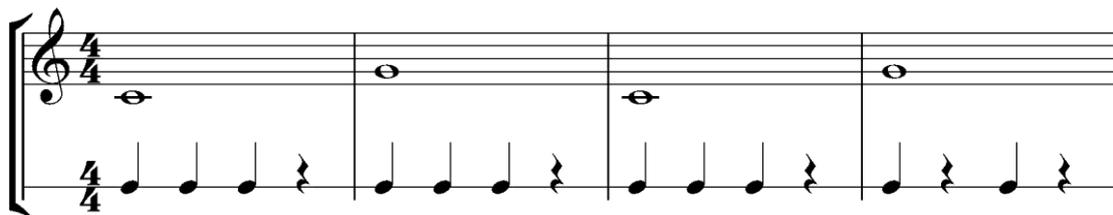
Bu dün - ya - da her şey ge - çer, yan - lız sa - na dost ka - lır.

Kar - deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter tan - rı - mız.

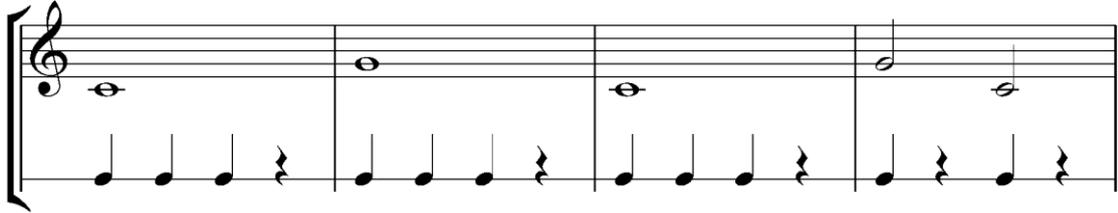

Kar - deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter Tan - rı - mız.

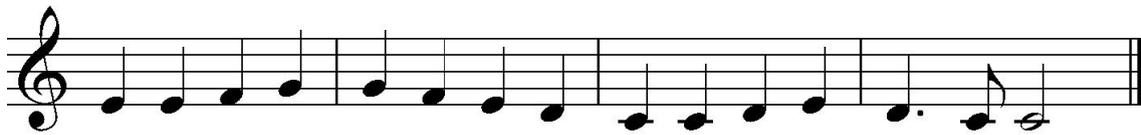
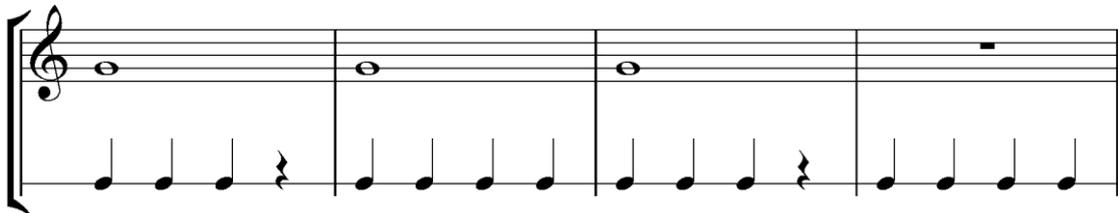

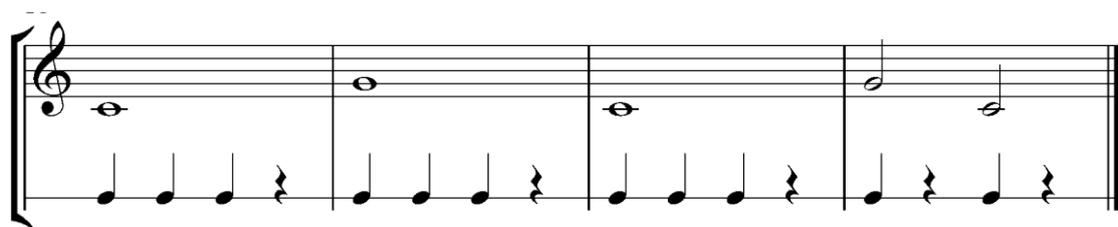
Kar - deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter tan - rı - miz.

Bu dün-ya - da her şey ge - çer, yan - lız sa - na dost ka - lır.

Kar-deş o - lun hey in - san - lar, bu - nu is - ter Tan - rı - mız.

MÜKEMMEL DANS

Müzik: W.A. Mocart

Hep bir - lik - te dans e - de - lim, hep bir - lik - te eđ - le - ne - lim, la la

la la la la la la la la la la la. Şi - ir,

mü - zik, muh - te - şem bir ses' ve - ri - yor, la la

la la la la la la la la la la.

Превод на српски јазик

БИМ, БАМ, БИМ, БАМ

Бим бам бим бам зво - но ши - ри глас

Бим бам бим бам сви на пр - ви час

Дра-га де-цо сви на час јер ва - ша шко-ла зо-ве вас да

у - чи- те, да пе- ва- те, сва- ки дан и сва- ки час да

у - чи- те, да пе- ва- те, сва- ки дан и сва- ки час .

АХ, ШТО ВОЛИМ

музика Ј. С. Бах

Ах, што во- лим пе-сме звук, во-лим бла-ге но -ћи ти- хи мук

Во- лим шу - му, ре - ку, по - ље, ја сам у- век до-бре во- ље

Во-лим сун- це во- лим гај во-лим дра- ги род- ни крај.

Волим игре, шале све,
Ал не волим људе зле.
Волим оца, мајку милу,
Доброг брата, сестру чилу.
Волим цвеће, птица лет,
Волим, волим читав свет.

Кад си срећан

Кад си срећан лу-пи та-да длан о длан 🙌🙌 Кад си срећан лу-пи та-да длан о длан 🙌🙌 Кад си срећан и кад же-лиш сдру-гим де-лит срећу ту- кад си срећан лу-пи та-да длан о длан. 🙌🙌

2. Кад си срећан прстима пуцкетај ти
3. Колена потапши ти,
4. Лупи ногама у под,
5. Викни гласно ти ура,
6. Ти понови ово све

Нова година

Праз-ни-ке нам сти- -жу, ра -до-сти у ни - зу, сви смо ве-се- ли, рас- пе-в а -ни,
 за- ми-сли-те же-љу сви, не-ка бу-де љу-ба-ви, сву-да о-ко нас, пе-вај-мо на глас.
 До- Ђи Но-ва го-ди-но, сад у о- вај час и да - ро -ве но- си за сва - ког од нас,
 сре-ћа не-ка си- ја сад у сва- ки наш дом , сре-ћна Но-ва го-ди-на да пе- ва -мо на глас.

МЕСЕЦ И СУНЦЕ

Јас сам Ме-сец сјај-ан жут но-ћу ја-ко блис-там све ма-ле де-це на спа-вање их ша-љем,

Ја сам Сун-це сјај-но зра-ке пус-тим да-њу све де-це гре-јем ве-ли-ке да рас-ту.

Сун-це и Ме-сец су ви-со-ко го-ре на не-бу су за-јед-но дан и ноћ
ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла, ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла,

Сун-це је дан Ме-сец је ноћ си-ја-ју за нас дан и ноћ
ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла ла.

Блистај звездице

Музичка партитура за гитара и вокал. Партитура е напишана во 4/4 такт. Вокалниот дел е напишан во десетоктавниот регистар. Гитарниот дел е напишан во десетоктавниот регистар и вклучува триотрапезниот триголник.

Бли - стај бли- стај звез- ди- це, ме- се - че - ва сес - три - це.

И - маш не - ку чу - дну - мој да за - бли-сташ сва- ку ној.

Бли-стај бли-стај зве- зди- це ме - се- че- ва сес- три-це

ПРОЛЕЋЕ НАМ ДОЛАЗИ

Allegro

f Про-ле-ће нам до-ла-зи и ве-се-ли смо ве-се-ли.

p Про-ле-ће нам до-ла-зи па ај-мо сви у при-ро-ди.

p Про-ле-ће нам до-ла-зи и сун-це све о-ба-сја-ло,

f Про-ле-ће нам до-ла-зи и ве-се-ли смо ве-се-ли.

Ода радости

Л. в. Бетовен

Ра - дост кра - си све ле - по - те кће - ри из Е - ли - зи - је,
о - пој - на ти моћ кра - со - те уз - ви - ше - на ми - си - ја.
Тво - је сно - ве ве - жу ни - ти, што рас - та - ви мно - га зла
Сви ће љу - ди бра - ћа би - ти кри - ла тво - ја спа - јат зна.

Гле, игре ли красне

В. А. Моцарт

Гле и - гре ли кра - сне то не чух још ја тра-ла

ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла. Чуј

зву - ке те пес- ме, то не чух још ја, тра-ла

ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла, ла.

Ајде Каго

Ај - де, Ка — то, ај - де, ала — то ај - де са мном не - лер бра - ти.

Не могу ти господине, нема сјајне месечине.

Упалићу три фењера, водићу те до целера.

У целеру јака суша: ти си, драга, моја душа.

(линк за слушање) https://www.youtube.com/watch?v=O_3YyVPTIoY

Превод на босански јазик

Bim, bam, bim, bam

Bim bam bim bam zvo - no ši - ri glas

Bim bam bim bam svi na pr - vi čas

Dra-ga dje-co svi na čas jer va - ša ško - la zo - ve vas, da

u - či - te, da pje - va - te, sva - ki dan i sva - ki čas, da

u - či - te, da pje - va - te, sva - ki dan i sva - ki čas.

Ah, što volim

Ah, što vo - lim pje-sme poj, vo-lim bla-ge no - či ti - hi zov.

Vo - lim šu - mu, rije-ku, po - lje, ja sam u - vijek do-bre vo - lje.

Vo-lim sun-ce vo-lim gaj, vo-lim dra - gi ro - dni kraj.

Volim igre, šale sve,
 Al` ne volim ljude zle.
 Volim oca, majku milu,
 Dobrog brata, sestra čilu.
 Volim cvijeće, ptica let,
 Volim, volim cijeli svijet.

Kad si sretan

Kad si sre-tan pjes ni on-da ru-ka - ma 🙌🙌 kad si sre-tan pjes ni on-da ru-ka - ma 🙌🙌 kad si

sre-tan | kad že-liš s dru-gim de-lit sre-ću tu kad si sre-tan lu-pi ta-da dlan o dlan. 🙌🙌

2. Kad si sretan, zapucketaj prstima
3. Potapšajte koljena.
4. Lupni nogama o pod.
5. Glasno vičite ura.
6. Ponovite ovo sve

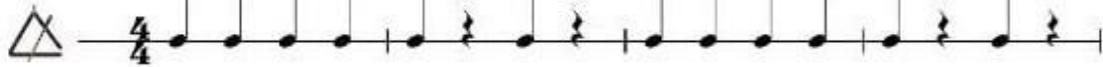
Nova godina

Praz - ni-ci nam sti - žu, ra - do-sti u ni - zu, svi smo ve-se-li, ra - spe-va-ni,
 za- mi- sli- te že-lju svi ne-ka bu-de lju-ba-vi, svu-da o-ko nas, pi-je-vaj-mo na glas.
 Do- đi No-va go-di-no, sad u o- vaj čas i do- ne-si da - ro-ve sva-kom od nas,
 sre-ća ne-ka si-ja sad u sva -ki naš dom, sre-ćna No-va go-di-na pi-je-vaj-mo na glas

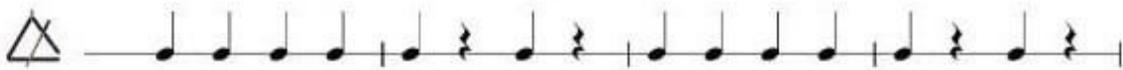
Mijesec I Sunce

Ja sam Mije-sec svijet-li žut, ka-da no-ću si-jam svu ma lu de-cu u top-li-ce ša-ljem.

Ja sam Sun-ce si-jam top-lim zra-kom gri-jem, dije-ca da ras-tu ve-se-lim ih smi-jem.

Sun-ce i Mije-sec su vi-so-ko go-re na ne-bes-nom svo-du su dan i noć.

Sun-ce je dan Mje-sec je noć si-ja-ju za nas dan i noć

Sijaj, sijaj zvjezdice

Si - jaj si - jaj zve - zdi - ce lu - ne sjaj - ne, se - stri - ce.

I - maš ne - ku ču - dnu moć da za - si - jaš sva - ku noć.

Si - jaj si - jaj zve - zdi - ce lu - ne sjaj - ne, se - stri - ce.

Proljeće nam dolazi

Allegro

f Pro - lje-će nam do - la - zi i ve - se - li smo ve - se - li

p Pro - lje-će nam do - la - zi i vra - ća - mo se pri - ro - di.

p Pro - lje-će nam do - la - zi i su - nce sve o - ba - sja - lo

f Pro - lje-će nam do - la - zi i ve - se - li smo ve - se - li

Oda radosti

Ra - dost kra - si sve lje - po - te, Kće - ri iz E - li - zi - ja,

O - poj - na ti moć kra - so - te uz - vi - še - na mi - si - ja

Tvo - je sno - ve ve - žu ni - ti, što ra - sta - vi mno - ga zla

Svi će lju - di bra - ća bi - ti, kri - lo tvo - je spa - jat' zna.

Gle igre li krasne

Gle, i - gre li kra - sne to ne čuh još ja tra - la

la, la, la, la, la, la, la, la, la, la. Cuj

zvu - ke te pjes - me, to ne čuh još ja, tra - la

la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

Moj dilbere

Moj dil - be - - - re, _____ kud' _____ se

še - - - - - češ? _____ Aj, što i

me - ne ne po - ve - - - deš? _____

Povedi me u čaršiju,
Aj, pa me prodaj bazardžiji

Uzmi za me oku zlata
Aj, pa pozlati dvoru vrata

(линк за слушање) <https://www.youtube.com/watch?v=WTXeRRVcs7M>

Превод на ромски јазик

BIM,BAM,BIM,BAM

Bim bam bim bam a - lo av- go ari

Bim bam bim bam a - lo av- go ari

Aj - de man -gle čha-va -len sik - ljo - vni a - dži ke - re la - a

Te sik - ljo - va te - e gi - lja -va lo - ša - lo te ov - el

Sva - ko a - ri te gi - lj - va sva - ko a - ri

Bim bam bim nam alo avgo ari
 Bim bam bim nam alo avgo ari
 Ajde mangle čhavalen sikljovni adžikerela,
 Te sikljova te gijjava, lošalo te ovel svako ari
 Te sikljova te gijjava, svako ari.

Bijando Than

Ma - ga - va gi - ljaj - be so - ka šu - n - av čhi - ri - kle

Ma - gav ve - ša len - nja ba - re ta - to kham thaj čhar - ja šu - ze

Ma - gav lu - lu gja šu - ze te - uj ra - v ko - mo than

Bijando Than

Mangava giljajbe so ka šunav čirikle.
 Mangav veša lenja bare tato kham thaj čharja šuze
 Mangav lulugja šuze te ujav ko mo than.

Chonut thaj Kham

Me si-jum l cho-o-nut ra-kja-te ro-sha-rav, e tik-ne cha-ven ko soj-be bi-cha-la-va,

Me si-jum o kha-am ta-ti-pe, mu-kha-v, o tik-ne cha-ve te ba-aj-ro-o-ven.

O kham di-ve l cho-nut ra-kja-a-te, ko de-el ter-gjo-va-ja ba-ra-bar,

la la la la la la la la la la la la la la la la la la la la,

O che-re-nja so ro-sha-ren shu-zhi gi-lj to Gi-lja-ven

La la la la la la la la la la la la la la

Rosali Chereni

Roš - ar roš - ar če - re ni dev - ri jal ko u - či pa.

O kham thaj Me - se - ci - na tu - ja tha - ne sva - ko rat

Ti - ro šu - zo ro - ši - be lo - ša - li - pe ke - rel - man

Rošar, rošar chereni, devrijal ko učipa.
 O kham thaj mesecina tuja thane svako rat.
 Tiro šuzo rošibe lošalipe kerel man

Nevo bersh

Bi - dzu-ko a - ve - la, ba-ri bah a - ve - la, cha-ve bah-ta-le, gji - lja- vut-ne,

I Ei - ka dzin-dzu-ri-mi, dre-zo-non rosh-ni-ja, sa ta-no shu-zho sa I ma-gich-no

A - va ne-vo ne-vo bersh, a - va tu amen-de pa - ke - ti - ja I - si - sa - ri - nen-ge -e

strel-ke chim khu-ve-na ko cha- chut- no- o ari bah-ta - lo Ne-vo bersh amen ka gji-lja - a - va

ALO NILAJ

Allegro

f

A - lo ni - laj a - lo ni - laj čhi - ri kl - e qi - lja - ven

p

A - lo ni - laj a - lo ni - laj čha - rja - lo ko mo than

p

A - lo ni - laj a - lo ni - laj kh - am ta - to ro - ša - rel

f

A - lo ni - laj a - lo ni - laj b - ah ta - le lo - ša - le

Alo nilaj, alo nilaj, čhirkle giljaven
 Alo nilaj, alo nilaj čharjalo ko mo than
 Alo nilaj, alo nilaj kham tato rošarel,
 Alo nilaj, alo nilaj bahtale lošale

Ода на радоста

Lo - šal - i - pe thaj šu - zi - pe chaj ta - ri e - li - zi - ja

Bah fr - de - ja te vi - le - ja De - vi - ka - no ba - ri - pe

Ti - re su - ne ča - če ov - en O bi - la - ci - pe ka fr - den

O phra - li - pe te a - ra - ken to šu - zi - pe ka di - ken

Lošalipe, thaj šuzipe
chaj tari elizija
Bah frdeja te vileja
Devlikano baripe

Tire sune čače oven
O bilacipe ka frden
O phralipe te araken
To šuzipe ka diken

Bahtale te oven sare
Mangipe te sikaven
Pral pralipe te ikeren
O dzivdipe te mangen

Amaleske amal te ove
Sikav tiro baripe
Manusipe te sikava
O losalipe te manga

Te sijan bahtalo

Te sijan bahtalo khuv tu te vas-ten - car 🙌🙌 Te sijan bahtalo khuv tu te vas-ten - car 🙌🙌 te sijan

bahtalo hem te mangljan sa - si - nen te ov - ent, te sijan bahtalo khuv tu te vas-ten - car, 🙌🙌

Te sijan bahtalo mechin tu te naencar,
 Te sijan bahtalo mechin tu te naencar.
 Te sijan bahtalo hem te mangljan
 Sarinen te oven
 Te sijan bahtalo mechin tut e naencar

Te sijan bahtalo khuv tu te pirencar..
 Te sijan bahtalo khuv tu te pirencar..
 Te sijan bahtalo hem te mangljan sarinen te oven
 Te sijan bahtalo khuv tu te pirencar

Te sijan bahtalo vikin ura
 Te sijan bahtalo vikin ura
 Te sijan bahtalo hem te mangljan sarinen te oven
 Te sijan bahtalo vikin ura

Te sijan bahtalo akana palemker,
 Te sijan bahtalo akana palemker,
 Te sijan bahtalo hem te mangljan sarinen te oven
 Te sijan bahtalo akana palemker

Šuzi khelin

V.A.Mocart

Sa - vi loš ke - re - la | khe - lin a - men tra - la

la la la, la, la la la la la la la la Š - un

Ava - zi vaz - del - man Ta - ro Gu - dlo sun - o tra - la

la la la, la, la la la la la la la la

Šuzi khelin

Savi loš kerela I khelin amen trala
 la, la, la, la, la, la, la, la, la, la,
 Šun avazi vazdelman taro gudlo suno
 trala la, la, la, la, la, la, la, la, la, la

